

MEDICINSKA FAKULTETEN

Lunds universitet

Avdelningen för logopedi, foniatri och audiologi
Institutionen för kliniska vetenskaper, Lund

Behov av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem – en enkätstudie

Agnes Lund och Hanna Sofia Österdahl

Logopedutbildningen, 2019

Vetenskapligt arbete, 30 högskolepoäng

Handledare: Nelli Kalnak

Sammanfattning

Bakgrund. Internationell forskning visar att det finns en överrepresentation av språkrelaterade diagnoser och svårigheter hos intagna inom ungdomsvården i jämförelse med övriga befolkningen. Enligt svenska magisterstudier finns behov av logopedisk kompetens inom Kriminalvården och på svenska ungdomshem drivna av Statens institutionsstyrelse.

Syfte. Syftet med föreliggande studie var att undersöka inom vilket område och i vilken omfattning logopedisk kompetens behövs enligt anställda som arbetar klientnära inom svenska ungdomshem. Vi ville även undersöka om olika yrkesgrupper har olika syn på behovet av logopedisk kompetens.

Metod. Genom en enkätstudie där anställda från 19 av 23 av Sveriges ungdomshem deltog analyserades 258 respondenters svar kvantitativt i form av deskriptiva analyser och korrelationsanalyser. Öppna frågor analyserades kvalitativt genom innehållsanalys.

Resultat och slutsatser. Enligt personal finns behov av logopedisk kompetens inom områdena behandling, undervisningsstöd, utredning och handledning till personal. Den största andelen av respondenterna såg framförallt behov inom området undervisningsstöd. Det fanns inget signifikant samband mellan olika yrkesgrupper och fördelning av svar på frågan om behov av logopedisk kompetens, med undantag av behandling, där föreståndare i högre grad än övriga yrkesgrupper svarade att det behövs logopedisk kompetens.

Nyckelord: logopedi, logopedisk kompetens, ungdomshem, språkliga svårigheter, beteendeproblematik

Abstract

Background. International studies report an overrepresentation of language-related difficulties among young offenders. Swedish studies indicate a need for speech-language pathology expertise in Kriminalvården and in youth homes run by Statens institutionsstyrelse.

Purpose. The aim of the present study was to investigate in which areas and to what extent the expertise is required according to the professions working in Swedish youth homes. We also wanted to elucidate whether the different professions differ in their responses regarding the need for speech-language pathology expertise.

Method. A survey was answered by employees from 19 of 23 Swedish youth homes. Descriptive data and correlation analysis were based on 258 respondents answers. The open-ended questions were analysed qualitatively by content analysis.

Results and conclusions. The respondents expressed a need for speech-language pathology expertise in the areas: intervention, diagnostic assessments, teaching support, and consultation to the staff. There was no significant correlation between occupations and responses regarding a need for speech-language pathology expertise, except for intervention where managers responded to a greater extent than other occupations that there is a need for speech and language pathologists.

Keywords: speech-language pathology expertise, young offenders, language difficulties, behavioral problems

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
SiS, ungdomshem och lagar	1
Språkstörning och dess orsaker	1
Språkstörning hos ungdomar och vuxna	2
Specifika läs- och skrivsvårigheter	3
Läs- och skrivsvårigheter	3
Uppmärksamhet, koncentration och språk hos ungdomar	3
Intellektuell funktionsnedsättning	4
Autismspektrumtillstånd, språk och beteendeproblem	4
Flerspråkighet	5
Språkliga svårigheter som riskfaktor för emotionella problem och beteendeproblem?	5
Samförekomst av språkliga svårigheter och beteendeproblematik samt emotionella problem	6
Kommunikationssvårigheter hos intagna ungdomar	6
Logopedisk kompetens på ungdomshem och inom rättsprocesser	7
Syfte	8
Frågeställningar	8
Metod	8
Material och utformning av enkät	8
Pilottestning av enkät	9
Rekrytering av respondenter och insamling av data	9
Respondenter	9
Dataanalys	10
Etiska överväganden	10
Resultat	10
Beskrivning av respondenterna	10
Yrkesgrupp på ungdomshemmet som idag arbetar med språkliga och kommunikativa svårigheter	11
Förekomst av språkliga svårigheter, ADHD, AST, IF, språkstörning och dyslexi	12
Respondenternas syn på möjliga orsaker till språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna	13
Hjälpmedel	14
Eventuella språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna samt påverkan på arbetet	14

Behov av logopedisk kompetens	15
Behandling på ungdomshemmen	16
Övriga kommentarer	16
Diskussion	17
Behovet av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem	17
Till vad och i vilken omfattning föreligger behov av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem enligt de utredare, behandlare och pedagoger som arbetar där?	18
Har olika yrkesgrupper olika syn på behovet av logopedisk kompetens på ungdomshemmen?	19
Flerspråkighet	20
Metod och etik	20
Kliniska implikationer	20
Framtida forskning	21
Slutsatser	
Tack	26
Referenser	22
Bilaga 1 - Enkät	31
Bilaga 2 - Lagar	35

Inledning

Idag är logopedier inte en självklar del av arbetet med ungdomar som av olika anledningar är intagna på ungdomshem. Samtidigt har det i ett flertal studier konstaterats att en stor del av de ungdomar som befinner sig på ungdomshem har olika typer av språkrelaterade diagnoser och språkliga svårigheter. Genom tidigare intervjustudier (Berghe Tressol, Johansson & Mabrouk, 2015; Bergvall & Persson, 2018; Brorsson Feustel & Jakobsson, 2015) har det framkommit att personal och tidigare intagna på svenska ungdomshem samt inom kriminalvården för vuxna, ser behov av logopedisk kompetens inom Kriminalvården. Föreliggande studie undersöker hur personal på 19 av totalt 23 ungdomshem i Sverige ser på vilken slags logopedisk kompetens de har behov av och i vilken omfattning.

Bakgrund

SiS, ungdomshem och lagar

Statens institutionsstyrelse (SiS) är den statliga myndighet som i Sverige ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård för ungdomar. De ger även vård till vuxna med missbruksproblematik. Det finns i Sverige 23 ungdomshem, med sammanlagt 700 platser, där ungdomar med allvarliga psykosociala problem behandlas. Enligt en rapport från SiS (2017) var den yngsta ungdomen som togs in det året 9 år gammal, den äldsta var 20 år och medelåldern var 16 år.

På ungdomshemmen arbetar framförallt behandlingsassistenter, men även avdelningsföreståndare, behandlingssekreterare, lärare, psykologer, sjuksköterskor, administrativ personal med flera. En stor del av ungdomshemmens verksamhet består av skola/utbildning (Statens institutionsstyrelse [SiS], 2018).

Ungdomar kan placeras på ungdomshem på grund av bristande hemförhållanden, missbruk, kriminalitet eller övrigt "socialt nedbrytbart beteende" (SiS, 2017) och de som begår allvarliga brott när de är 15-17 år gamla ska dömas till slutet ungdomsvård istället för fängelse (SiS, 2017). Vid behandling på SiS ungdomshem i Sverige används ett antal olika behandlingsmetoder och behandlingsprogram, varav de flesta är baserade på samtal. Den vanligaste formen av behandling är kognitiv beteendeterapi (KBT) och den är även grund till flera andra metoder som används på SiS ungdomshem (SiS, 2018).

Språkstörning och dess orsaker

En språkstörning innebär svårigheter med olika aspekter inom språklig uttrycksförmåga, språklig förståelse och kommunikation (Nettelbladt & Salameh, 2007). Språkstörning kan förekomma i kombination med eller som del av andra tillstånd, till exempel vid intellektuell funktionsnedsättning (IF) eller autismspektrumtillstånd (AST), och kallas då på engelska för language disorder (LD). Språkstörning förekommer även som huvudsakligt tillstånd och kallas då developmental language disorder (DLD) (Bishop, 2017). På svenska kallas båda formerna för språkstörning (Ahlfont & Eiman Nilsson, 2017). I den här uppsatsen använder vi det svenska ordet språkstörning när flera olika aspekter av språket är påverkat, när endast fonologisk språkstörning åsyftas skrivs detta ut. I de fall det inte är en språkstörning (DLD eller LD) utan en odiagnostiserad svårighet, kallar vi detta språkliga svårigheter. Prevalensen för språkstörning är ca 6-7% (Law, Boyle, Harris, Harkness & Nye 2000; Norbury et al., 2016).

Den huvudsakliga förklaringen till språkstörning är ärftlighet (Kalnak et al., 2018; Nudel et al., 2014), vilket innebär att barn med språkstörning ofta har föräldrar och även syskon med språkrelaterade diagnoser och svårigheter. Ju gravare språkstörning barnen har desto högre är förekomsten av språkrelaterade svårigheter hos nära släktingar (Viding et al., 2004). I en svensk studie av Kalnak, Peyrard-Janvid, Sahlén & Forssberg (2012) rapporterades att 85% av barn med grav språkstörning hade föräldrar med språkrelaterade svårigheter, framför allt språkstörning, lässvårigheter och social-kommunikativa svårigheter.

Även aspekter i uppväxtmiljön kan påverka förutsättningarna till barns utveckling. Missförhållanden under barndomen i form av fysisk eller psykisk misshandel, sexuella övergrepp och/eller försummelse innebär ökad risk för bristande språklig, social och intellektuell förmåga hos dessa barn (Lum, Powell & Snow, 2017). Pace, Luo, Hirsch-Pasek & Michnick Golinkoff (2017) menar att socioekonomiska förhållanden tycks ha tydlig inverkan på vissa delar av den språkliga förmågan. Framförallt tycks ungdomar från socioekonomiskt utsatta områden ha ett bristande ordförråd, men inte språkstörning (Pace et al., 2017; Spencer, Clegg & Stackhouse, 2012).

Språkstörning hos ungdomar och vuxna

En språkstörning som följer med upp i tonåren tar sig inte i uttryck på samma sätt som en språkstörning hos ett yngre barn, utan har tendens att ändra karaktär. Det är dessutom vanligt förekommande att ungdomar och vuxna med persisterande språkstörning uppvisar lässvårigheter (Clegg, Hollis, Mawhoos & Rutter, 2005; Pennington & Bishop, 2009). Enligt en studie av Andersen Helland, Lundervold, Heimann & Posserud (2014) tar sig språkliga svårigheter i tonåren framförallt uttryck i form av svårigheter med semantik, pragmatik och sociala relationer.

Både barn (Spanoudis, 2016) och vuxna (Clegg et al., 2005) med språkstörning har visat sig ha svårigheter med Theory of Mind, det vill sig förmågan att kunna ta andra personers perspektiv. Trots att det är vanligt med pragmatiska svårigheter hos barn med språkstörning riskerar dessa att passera oupptäckta eftersom denna typ av svårigheter kan vara svåra att mäta (Osman, Shohdi & Aziz, 2011).

Enligt en studie av Conti-Ramsden, Mok, Pickles & Durkin (2013) finns en ökad risk för att barn med språkstörning utvecklar emotionella problem, beteendeproblem och sociala problem när de kommer upp i tonåren, jämfört med barn med typisk språkutveckling. Den största skillnaden i studien gällde sociala relationer med jämnåriga, där 26,6% av ungdomarna med språkstörning rapporterade svårigheter i jämförelse med 2,4% av en kontrollgrupp som ingick i studien. Att ungdomar med språkstörning har svårigheter i sociala relationer med jämnåriga bekräftas av St Clair, Pickles, Durkin & Conti-Ramsden (2011) och Goh Kok Yew & O’Kearney (2015). Även vuxna med språkstörning har visat sig ha sociala svårigheter och svårigheter med relationer (Clegg et al., 2005; Kalnak et al., 2012).

Internationell forskning har visat att tonåringar med språkstörningar löper högre risk för psykisk ohälsa i form av att de i högre grad drabbas av ångestrelaterade och depressiva symtom än tonåringar med typisk språklig förmåga (Conti-Ramsden & Botting, 2008).

Specifika läs- och skrivsvårigheter

Specifika läs- och skrivsvårigheter är det som också kallas dyslexi. Dyslexi är en specifik inlärningssvårighet som innefattar svårigheter med avkodning av skrift och kan även omfatta svårigheter med rättskrivning (International Dyslexia Association, 2002). Dyslexi har en stark ärftlig komponent (Swagerman et al., 2017) och svårigheterna kvarstår ofta i vuxen ålder (Shaywitz et al., 1999). Prevalensen för dyslexi varierar beroende på vilken definition som används. Enligt Snowling (2013) är prevalensen mellan 3-10%. Svenska studier har rapporterat prevalensen för dyslexi på 11% hos intagna ungdomar (Svensson, Lundberg & Jacobson, 2003) och 16% hos vuxna (Svensson, Fälth & Persson, 2015).

Läs- och skrivsvårigheter

Det är inte bara individer med dyslexi som har svårigheter med läsning och skrivning. Läs- och skrivsvårigheter är även vanligt samförekommande vid andra diagnoser (såsom språkstörning eller IF) och problemen kretsar då inte nödvändigtvis kring svårigheter med avkodning och stavning, som vid dyslexi. Istället handlar det ofta om bristande läsförståelse och svårigheter att skriva en sammanhängande text.

I en brittisk studie av Bryan, Freer & Furlong (2007) screenades 58 intagna tonåringar, 15-17 år gamla, för språkliga och kommunikativa svårigheter. En majoritet, 62%, av respondenterna hade sämre läs- och skrivförmåga än vad som förväntas vid åldern. I en studie gjord på svenska ungdomshem visade det sig att mer än 70% av ungdomarna inom kriminalvården hade någon form av läs- och skrivsvårigheter, varav 11% bedömdes ha grava svårigheter (Svensson, Lundberg & Jacobson, 2001).

ADHD, uppmärksamhet och språk

Diagnosen ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) kännetecknas av svårigheter med vissa exekutiva funktioner, bristande uppmärksamhet, impulsivitet och ofta, men inte alltid, hyperaktivitet (American Psychiatric Association, 2015). Individer med ADHD har även visat sig ha svårigheter med såväl expressivt som impressivt språk, samt med den pragmatiska förmågan (Korrel, Mueller, Silk, Anderson & Sciberras, 2017; Nettelblatt, 2013). Även barn som uppvisar svårigheter med hyperaktivitet och uppmärksamhetssvårigheter, men inte har diagnosen ADHD, har i en studie av Hawkins, Gathercole, Astle, The CALM Team & Holmes (2016) visat sig ha bristande pragmatisk förmåga.

Typiska språkliga svårigheter hos barn med ADHD är till exempel bristande förmåga till inferens, sekvensering, problemlösning och förståelse av frågor med negation (Randell, Somerville-Brown & Chen, 2018). Dyslexi samförekommer i hög grad med ADHD (Willcutt, Pennington, Olson, Chhabildas & Hulslander, 2005). Differentialdiagnostik som inkluderar logopedisk bedömning har visat sig vara av vikt för både prognos och intervention vid ADHD (Bruce, Thernlund & Nettelblatt, 2006). Poon & Hos (2016) rapporterade att individer med kombinationen ADHD och lässvårigheter hade ett förhöjt risktagande beteende jämfört med de med endast ADHD eller endast lässvårigheter.

Flertalet studier ger uppgifter om att förekomsten av ADHD är mycket vanligare hos de intagna inom rättssystemet i jämförelse med övriga befolkningen. Prevalensen för ADHD i den generella befolkningen är ungefär 5-7% (Willcutt, 2012) och förekomsten av ADHD hos

fängelseintagna män har rapporterats vara mellan 25-45% (Young et al., 2009; Young et al., 2010) och hos fängelseintagna kvinnor ungefär 30% (Konstenius et al., 2015).

Intellektuell funktionsnedsättning

Diagnosen intellektuell funktionsnedsättning (IF) innebär nedsatt intelligens i förhållande till jämnåriga, samt nedsatt kognitiv, social och praktisk förmåga i vardagsaktiviteter. Pragmatiska svårigheter och läs- och skrivsvårigheter är vanligt förekommande hos barn med IF (American Psychiatric Association, 2015). IF är associerat med språkliga svårigheter som kan påverka den narrativa förmågan negativt, såsom återberättande av händelseförlopp när det kommer till detaljer och att kunna hålla en sammanhängande narrativa. I juridiska intervjusituationer medför bristande narrativ förmåga en sårbarhet för individer med IF (Murfett, Powell & Snow, 2008). En brittisk reviewstudie (Holland, Clare & Mukhopadhyays, 2002) visade att IF ökar risken för illegalt beteende och i kombination med social utsatthet och missbruk var risken ännu högre.

Autismspektrumtillstånd, språk och beteendeproblem

Autismspektrumtillstånd (AST) innebär framförallt svårigheter med socialt samspel och kommunikation i kombination med stereotypa beteenden och/eller begränsade intressen. (American Psychiatric Association, 2015). Det är vanligt med bristande expressiv och impressiv språklig förmåga vid AST (Kwok, Brown, Smyth & Oram Cardy, 2015), men det är inte ett huvudsymtom för diagnosen (Taylor et al., 2014). Man har inte funnit ett tydligt samband mellan graden av språkliga och kommunikativa svårigheter och förekomsten av utagerande beteende hos personer med AST (Williams, Siegel & Mazefsky, 2107). Mer välutvecklad förmåga att anpassa sig till omgivningen har dock visat sig korrelera med färre beteendeproblem (Williams et al., 2017).

Det finns ett samband mellan pragmatiska svårigheter hos individer med AST och förmågan att kontrollera beteendet samt förmågan till metakognition, det vill säga att reflektera över sitt eget tänkande (Berenguer, Miranda, Colomer, Baixauli & Roselló 2017). I en amerikansk studie konstaterades att pragmatiska svårigheter hos barn med AST korrelerade med högre nivåer av utagerande beteende och ångest, medan bättre pragmatisk förmåga korrelerade med lägre ångestnivåer. Utifrån studiens resultat konstaterar författarna att intervention som syftar till att förbättra den pragmatiska förmågan hos individer med AST, skulle kunna minska deras nivåer av utagerande beteende (Rodas, Eisenhower & Blacher, 2017).

Enligt en nederländsk litteraturöversikt där 12 studier från olika länder ingick (Rutten, Vermeiren & Niuwenhuizen, 2017) visar forskning på att AST inte innebär förhöjd risk för kriminellt beteende; andelen som begår brott är färre inom gruppen med AST än andelen som begår brott i den övriga populationen. Det finns dock evidens som lutar åt att AST är vanligare bland intagna än i den generella populationen. Prevalensen för AST hos intagna inom rättssystemet varierar mellan 2%-15% (Rutten et al., 2017), vilket är högre än i den generella populationen där prevalensen ligger på ca 1-2,5% hos barn, unga och vuxna (Idring et al., 2015).

Flerspråkighet

Språkliga svårigheter hos flerspråkiga personer kan bottna i olika orsaker, till exempel för lite språklig exponering av respektive språk eller en underliggande språkstörning (Genesee, 2015; Salameh, 2003; Salameh & Nettelbladt, 2018). För att en flerspråkig person ska kunna diagnostiseras med språkstörning är kriteriet att personen ska visa symtom på båda eller alla språken (Kohnert, 2010; Salameh, 2003).

Flerspråkighet har inte visat sig påverka den språkliga förmågan negativt vid varken språkstörning (Gutiérrez-Clellen, Simon-Cerejido & Wagner, 2008), AST (Hambly & Fombonne, 2012) eller IF (Kay-Raining Bird, Genesee & Verhoeven, 2016). Forskning tyder däremot på att flerspråkiga individer verkar prestera högre än enspråkiga på en del uppgifter som kräver exekutiva funktioner, men vad sambandet beror på är inte helt fastställt (Dong & Li, 2015).

De positiva effekterna på kognition och exekutiva funktioner som följd av flerspråkighet har visat sig vara oberoende av socioekonomisk status (Krizman, Skoe & Kraus, 2016), samtidigt som låg socioekonomisk status kan ha en negativ effekt på kognitiv utveckling hos barn oavsett om de är en- eller flerspråkiga (Meir & Armon-Lotem, 2017). Flerspråkigheten i sig kan därmed vara en stödande faktor för ungdomar med låg socioekonomisk status när det kommer till kognitiva funktioner (Krizman et al., 2016).

Flerspråkiga barn som använder minoritetsspråket, det vill säga det språk som inte talas i skolan och övriga samhället, aktivt i vardagen har visat sig prestera bättre i skolan än enspråkiga elever, medan de flerspråkiga elever som inte har ett lika aktivt minoritetsspråk presterar på ungefär samma nivå som enspråkiga (Maluch, Neumann & Kempert, 2016).

Vi har inte funnit någon statistik eller studier om flerspråkighet på svenska ungdomshem.

Språkliga svårigheter som riskfaktor för emotionella problem och beteendeproblem?

Det finns forskning som rapporterar samband mellan språkliga svårigheter och emotionella problem och beteendeproblem. Det är dock omdiskuterat ifall tidig språkstörning i sig ökar risken för dessa problem senare i livet. Barn som endast har en fonologisk språkstörning har inte visat sig ha högre risk för att utveckla senare emotionella problem eller beteendeproblem (Lewis et al., 2016). Det finns dock, som tidigare nämnts, viss evidens för att barn med språkstörning inom flera aspekter av språket har högre risk att utveckla psykisk ohälsa och beteendeproblematik. I en australiensisk systematisk översiktsstudie, i vilken 19 studier ingick, konstaterades att barn med språkstörning löper ungefär dubbelt så hög risk som barn med typisk språkutveckling att i tonåren uppvisa kliniska nivåer av emotionella problem samt att de löper mer än dubbelt så hög risk att uppvisa kliniska nivåer av beteendeproblem (Goh Kok Yew & O’Kearney, 2013). I en senare studie av samma författare rapporterades beteendeproblematiken hos barn med språkliga svårigheter minska med åldern, men de visade sig samtidigt ha genomgående högre nivåer av utagerande beteende än barn med typisk språkutveckling (Goh Kok Yew & O’Kearney, 2015). Även emotionella problem hos barn med språkstörning tycks enligt en studie av St Clair et al., (2011) minska med åldern men fortsätter trots det vara vanligare än i generella populationer.

Det finns emellertid också forskning som tyder på att tidig språkstörning inte ökar risken för emotionella problem och beteendeproblem senare i livet. St Clair et al. (2011) kom

i sin studie fram till att förekomsten av beteendeproblematik hos barn med språkstörning var högre än hos barn med typisk språkutveckling. I takt med att barnen med språkstörning blev äldre minskade dock beteendeproblemen, och i tonåren var förekomsten av beteendeproblem hos individerna med språkstörning densamma som hos individerna med typisk språklig utveckling.

I en longitudinell studie rapporterades att det inte fanns några skillnader gällande hur ofta individer med och utan språkstörning döms för brott. Författarna fann däremot att 2,7% av männen med språkstörning hade dömts för sexualbrott, mot 0,6% i kontrollgruppen. Författarna resonerar att detta kan bero på svårigheter med social-kommunikativ förmåga hos de med språkstörning (Mouridsen & Hauschild, 2009).

Vilken språklig aspekt som bäst förutsäger emotionella problem och beteendeproblem i tonåren är omdiskuterat och det finns inga tydliga svar. Det finns dock viss evidens för att språkförståelse (Conti-Ramsden et al., 2013) och pragmatiska svårigheter (Ketelaars, Cuperus, Jansonius & Verhoeven, 2010) spelar roll vid prediktion av senare problem.

Samförekomst av språkliga svårigheter och beteendeproblematik samt emotionella problem

Även om det finns viss oenighet om språkliga svårigheter ökar risken för senare beteendeproblematik och emotionella problem är det konstaterat att pragmatiska (Mackie & Law, 2010) och språkliga svårigheter (Mackie & Law, 2010; Ripley och Yuill, 2005) samt emotionella symtom (Ripley & Yuill, 2005) är vanligt förekommande hos ungdomar med olika former av beteendeproblematik. Mackie och Law (2010) fann i sin studie däremot inget samband mellan icke-verbal kognitiv förmåga och beteendeproblematik i skolmiljö, vilket tyder på att nedsatt icke-verbal kognitiv förmåga inte är vanligare hos individer med beteendeproblematik än hos individer utan beteendeproblematik.

En metaanalys (Francis, Caruana, Hudson & McArthur, 2019) visade att barn, tonåringar och vuxna med avkodningssvårigheter, ensamt eller i kombination med läsförståelsesvårigheter, har högre nivåer av generella internaliserade problem, framförallt ångest och depression. Svårigheter med ordavkodning är även vanligt hos ungdomar med beteendeproblematik i skolmiljö (Mackie & Law, 2010).

Kommunikationssvårigheter hos intagna ungdomar

Att kommunikationssvårigheter är vanligt förekommande hos ungdomar inom rättsväsendet är idag väl dokumenterat (Anderson, Hawes & Snow, 2016). Det är också vanligt att dessa ungdomar aldrig tidigare blivit utredda för sina svårigheter (Bryan, Garvani, Gregory & Kilner, 2015; Winstanley, Webb & Conti-Ramsden, 2019). Förekomsten av språkstörning hos intagna ungdomar varierar dock något mellan studier, oftast beroende på att man har använt olika kriterier för språkstörning. Siffror från tidigare forskning varierar mellan 13% och 37% (Hopkins, Clegg & Stackhouse 2017), till 47% (Hughes et al., 2017) och 60% (Winstanley et al., 2019). Det är också mycket vanligt att intagna ungdomar presterar under det som förväntas för åldern utan att uppfylla kriterierna för språkstörning. Bryan et al. (2007) kom fram till att 66-90% av respondenterna i deras studie presterade under det som förväntas för åldern och i en studie av Snow, Woodward, Mathis & Powell (2016) presterade 74% under det som förväntas för åldern på språkliga test. Utöver detta har i en studie 28-43% av

intagna ungdomar inom rättssystemet visat sig ha oupptäckta svårigheter att processa språkligt baserad auditiv information. Författarna förklarar att detta kan leda till svårigheter med selektiv uppmärksamhet, verbalt arbetsminne, exekutiv kontroll, språk och läsning (Moncrieff, Miller & Hill, 2017). Förekomsten av alexitymi, svårigheter att känna igen egna och andras emotioner, har visat sig vara hög hos intagna ungdomar, ungefär 60% (Snow et al., 2016; Winstanley et al., 2019). Det verkar inte finnas någon skillnad mellan kvinnliga och manliga intagna ungdomar vad gäller förekomsten av språkstörning och alexitymi (Winstanley et al., 2019).

Det diskuteras på vilket sätt socioekonomisk status spelar en roll i språkliga svårigheter och beteendeproblem. I en studie där intagna ungdomar, 13-17 år gamla, matchades med en kontrollgrupp på ålder, socioekonomisk status och etnicitet presterade både de intagna och kontrollgruppen (icke-intagna) inom ramen för typisk språklig förmåga, men de intagna ungdomarnas språkliga förmåga var signifikant lägre än de icke-intagna ungdomarnas (Blanton & Dagenais, 2007). I en annan studie där ungdomar som var placerade i andra hem än sitt ursprungliga ingick, visade det sig att det fanns ett samband mellan de vuxnas utbildningsnivå i det nya hemmet och ungdomens språkliga förmåga. De som var placerade i hem där de vuxna hade högre utbildning uppvisade bättre grammatisk förmåga och rikare ordförråd (Lum, Powell & Snow, 2017).

I en svensk magisteruppsats där personal inom utredningsteam på två av SiS ungdomshem intervjuades beskrevs ungdomarna i hög utsträckning ha språkliga svårigheter (Bergvall & Persson, 2018). I en annan svensk magisteruppsats framkom genom intervjuer att personal och före detta klienter inom den vuxna kriminalvården har upplevt svårigheter med expressivt språk, impressivt språk och pragmatisk förmåga hos klienter, liksom läs- och skrivsvårigheter (Brorsson Feustel & Jakobsson, 2015).

Logopedisk kompetens på ungdomshem och inom rättsprocesser

Ett flertal studier har argumenterat för vikten av logopedisk kompetens inom rättsväsendet. Vilket fokus studierna har skiljer sig emellertid lite åt, och författarna har argumenterat för behov av olika delar av den logopediska kompetensen. Det finns de som poängterar vikten av logopedisk utredning (Bergvall & Persson, 2018; Bryan et al., 2015; Hughes et al., 2017; m fl.), vikten av logopedisk kompetens inom behandling (Bryan et al., 2007; Hughes et al., 2017; Snow, Powell & Sanger, 2012; m fl.) och vikten av logopedisk kompetens inom rättsprocesser (Snow & Powell, 2012; Snow et al., 2012). Berghe Tressol et al., (2015) och Brorsson Feustel & Jakobsson (2015) menar att logopedisk kompetens behövs för handledning av personal och undervisningsstöd.

Inom rättsprocesserna har många ungdomar med underliggande språkliga svårigheter svårt att genom det fria upplägget som ofta kännetecknar intervjuer inom rättsprocesser, berätta sin historia för polis och andra personer involverade i fallet (Bryan et al., 2015; Snow et al., 2012). De som arbetar med ungdomar inom rättssystemet bör enligt Snow och Powell (2012) därmed få utbildning i hur de kan minska den språkliga komplexiteten.

Snow och Powell (2012) beskriver hur en stor del av behandlingen som erbjuds på ungdomshem är språkligt baserad och att många av de olika behandlingarna kräver användandet av metakognitiva förmågor, såsom att reflektera över sitt eget tänkande. De menar att en stor del av behandlingen skulle fungera bättre om den anpassades till

ungdomarnas språkliga förmågor. I en svensk magisteruppsats framkom genom intervjuer att alla behandlingsinsatser på en anstalt för vuxna var baserade på samtal vilket enligt deltagarna i studien gjorde att klienter med bristande svenska hade svårt att tillgodogöra sig behandlingen (Brorsson Feustel & Jakobsson, 2015).

Snow med kollegor har presenterat ett förslag på hur RTI (response to intervention), ett ramverk för att identifiera och stötta individer med olika typer av svårigheter, skulle kunna användas för att utreda och förbättra tal-, språk- och kommunikationsförmågan hos intagna ungdomar. Det föreslås att denna RTI skulle ledas av logopedier och att ett stort fokus skulle ligga på att utveckla den pragmatiska förmågan (Snow, Sanger, Caire, Eadie & Dinslage, 2013). Det finns emellertid mycket få studier som undersökt vilken typ av logopedisk intervention som fungerar och är effektiv på ungdomshem. En brittisk studie gjorde en preliminär utvärdering av effekten av logopedisk intervention för intagna ungdomar. I programmet ingick även utbildning och handledning av personal. Författarna kunde konstatera förbättrad språklig förmåga hos ungdomarna efter interventionen (Gregory & Bryan, 2011). I en separat artikel framkom att i princip all personal uppfattade samarbetet med logoped som positivt. Deras uppfattning var att kommunikationen med ungdomarna hade utvecklats till det bättre, att de förstod ungdomarnas språk och kommunikation bättre och att ungdomarna påverkades positivt (Bryan & Gregory, 2013).

Vi vet alltså en del om intagna ungdomar i internationella studier och med denna uppsats vill vi ytterligare utforska hur behovet av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem ser ut.

Syfte

Huvudsyftet med denna studie är att undersöka till vad och i vilken omfattning logopedisk kompetens behövs inom ungdomshem i Sverige. Vi vill undersöka om behovet framförallt finns inom utredning eller behandling.

Frågeställningar

- I vilken omfattning och till vad föreligger behov av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem enligt de utredare, behandlare och pedagoger som arbetar där?
- Har olika yrkesgrupper olika syn på behovet av logopedisk kompetens på ungdomshemmen?

Metod

Material och utformning av enkät

Vi valde att genomföra vår studie med hjälp av en webbaserad enkät (Bilaga 1), som vi själva utformade i programmet Survey&Report som är en del av den molnbaserade tjänsten SUNET Survey. I enkäten ingick både slutna frågor med svarsalternativ samt öppna frågor med fritextsvar. I anslutning till vissa slutna frågor fanns det möjlighet att skriva en kommentar.

Pilottestning av enkät

En pilotversion av enkäten tänkt för pilottestning skapades i programmet Survey&Report (SUNET Survey). Därefter genomfördes en pilottestning av enkäten på ett av de 23 ungdomshem som drivs av SiS i Sverige. Avsikten var att ta reda på enkätfrågornas tydlighet och validitet, samt eventuella fallgropar och tekniska problem. I pilotenkäten ingick en öppen fråga där respondenten hade möjlighet att skriva sina åsikter om enkäten. Ungdomshemmet som valdes ut för pilottestningen kontaktades via e-post och telefon. Vi valde ett ungdomshem i södra Sverige för att ha möjlighet att göra studiebesök på samma ungdomshem som pilottestningen gjordes på. Institutionschefen gav sitt godkännande till att pilottestningen av enkäten genomfördes på ungdomshemmet och därefter vidarebefordrades enkäten till personalen på ungdomshemmet. Den som vidarebefordrade e-postmeddelandet fick instruktioner om att de som skulle svara på pilotenkäten skulle arbeta klientnära. Respondenterna hade två veckor på sig att svara och sammanlagt fick vi in 10 svar. Av dessa var två personer behandlingspedagoger, fyra personer behandlingsassistenter och fyra personer lärare. För att efteråt förbättra enkäten utifrån resultatet på pilotenkäten valde vi att lägga till en fråga och att förtydliga vissa formuleringar. Vi lade även till en förklaring i den introducerande texten om att enkäten inte är ett kunskapstest. Det ungdomshem som deltog i pilottestningen inkluderas inte studien.

Rekrytering av respondenter och insamling av data

För att rekrytera respondenter till enkätstudien kontaktade vi institutionscheferna på resterande 22 av 23 ungdomshem som drivs av SiS i Sverige, per e-post.

Av de 22 ungdomshemmen gav cheferna till 19 ungdomshem (86%) sitt godkännande till att låta personalen delta i vår studie. Vi skickade informationsbrev om studien samt länk till enkäten till chefen eller den person som chefen utsett till vår kontakt. De fick svaret att skicka ut enkäten till de anställda och ombads skicka en bekräftelse till oss via e-post när enkäten var vidarebefordrad till personalen. För att vara säkra på att all personal fick enkäten inom den tid vi avsatt, tog vi telefonkontakt med de ungdomshem som inte skickade bekräftelse via e-post. De ansvariga på ungdomshemmen instruerades att skicka ut enkäten till personal som arbetar klientnära med utredning, behandling, pedagogisk verksamhet eller annat. Respondenterna hade tre veckor på sig att svara på enkäten. När en vecka av svarstiden återstod skickade vi en förfrågan till de ansvariga via e-post om att skicka ut en påminnelse till all personal på ungdomshemmen som fått länken skickad till sig.

Respondenter

Enkäten skickades ut till sammanlagt ungefär 1305 personer och av dessa svarade 268 personer, det vill säga en svarsfrekvens på 20,5%. Vi valde att i studien endast inkludera de som arbetar klientnära på ungdomshemmen, och för att veta vilka yrkesgrupper som arbetar klientnära kontaktade vi en verksamhetsutvecklare inom SiS per telefon. När de personalgrupper som inte arbetar klientnära exkluderats återstod 258 antal respondenters svar. Det fanns inget krav på yrke, erfarenhet eller utbildningsnivå för att delta i studien.

De professioner som svarade och sedan inkluderades i studien var arbetsterapeut, behandlingsassistent, behandlingspedagog, behandlingssekreterare, föreståndare,

huvudskyddsombud, kurator, lärare, nattpersonal, präst, psykolog, sjuksköterska, socionom, speciallärare, specialpedagog, utredningsansvarig och utredningssekreterare.

Dataanalys

Svaren på de slutna frågorna analyserades genom kvantitativ statistik med hjälp av programmet IBM SPSS Statistics Version 24. Vi använde oss framförallt av deskriptiv statistik, men genomförde även analytisk statistik i form av statistiska korrelationsanalyser och Chi-2 test. Signifikansnivån sattes till $\alpha = 0,05$. Analytisk statistik användes för att jämföra olika yrkesgruppers svar. Vi använde oss av icke-parametrisk statistik då våra data inte är normalfördelad.

Svaren på de öppna frågorna analyserades kvalitativt genom innehållsanalys. Vi valde att exkludera ett flertal kommentarer från de öppna frågorna från vårt resultat, då de på olika sätt inte svarar på den fråga vi ställt. För att komma fram till vilka kommentarer som skulle exkluderas från studien gick uppsatsförfattarna var och en för sig igenom de olika kommentarerna och jämförde sedan vad vi kommit fram till. I de fall vi tyckte olika kring en kommentar diskuterade vi kommentaren och kom gemensamt fram till ett beslut.

Etiska överväganden

Samtliga respondenter informerades skriftligt om studien och studiens syfte via ett informationsbrev per e-post. Respondenterna fick i e-postmeddelandet, samt som introducerande text till enkäten, information om att deltagandet i studien är frivilligt och att svaren är anonyma. Innan enkätfrågorna visades på skärmen behövde varje respondent aktivt klicka i att de samtycker till att delta i enkäten och det fanns även möjlighet att klicka i alternativet "samtycker ej". Det fanns ingen möjlighet att identifiera respondenterna i webbenkätundersökningen och enkäten innehöll inga frågor som kan avslöja respondenternas eller de intagna ungdomarnas identitet. Det fanns heller inte möjlighet för oss att se vilket ungdomshem svaren kom ifrån. Enkäten skickades ut till de anställda via chefen eller annan ansvarig kontaktperson.

Projektet har godkänts av den Etiska kommittén vid Avdelningen för logopedi, foniatri och audiologi, Institutionen för Kliniska Vetenskaper Lund, Lunds Universitet.

Resultat

I resultatet beskrivs först respondenterna, därefter resultat på samtliga frågor i enkäten. I de fall endast en del, och inte alla, har svarat på en fråga eller skrivit en kommentar, skrivs det ut hur många respondenter som svarat ($n=x$). I de fall där ingen siffra skrivs ut har alla respondenter svarat på frågan.

Beskrivning av respondenterna

I studien inkluderades 258 respondenter. Respondenterna representerade flera olika yrken: behandlingsassistent, lärare, föreståndare, psykolog, behandlingspedagog, sjuksköterska, specialpedagog, speciallärare samt övriga. I kategorin övriga ingår kurator,

präst, arbetsterapeut, behandlingssekreterare, utredningsansvarig, utredningssekreterare, socionom, huvudskyddsombud och nattpersonal. I tabell 1 redovisas hur

respondenterna fördelar sig per yrke.

Respondenterna svarade på en fråga om vilka områden de arbetar inom och kunde ange flera alternativ. Svaren fördelade sig enligt följande: 41,1% arbetade med pedagogik, 37,7% med behandling och 27,5% med utredning. Utöver detta svarade 20,2% att de arbetade med något annat, och det fanns då möjlighet att skriva en kommentar som ytterligare beskrivning. Exempel på arbetsområden som nämndes i kommentarerna är akutverksamhet, samordning, utbildning för personal, handledning, familjearbete, hälsa och sjukvård, verksamhetsutveckling, skolledning och arbetsmiljöombud. Antal års erfarenhet av arbete på ett ungdomshem redovisas i figur 1.

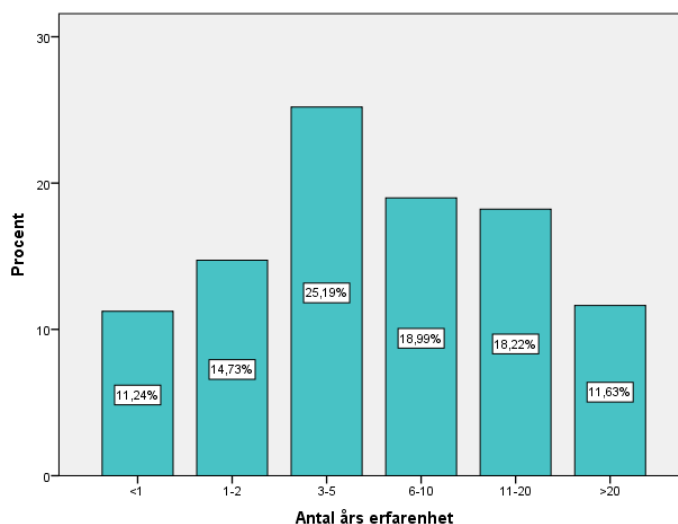
I tabell 2 redovisas respondenternas svar på om och i så fall hur ofta de har erfarenhet av samarbete med logoped. Sammantaget har majoriteten (86,0%) ingen erfarenhet av att ha samarbetat med logoped. Detta betyder att 14,1% har samarbetat med logoped och av dessa har de flesta gjort det i mindre omfattning.

Yrkesgrupp på ungdomshemmet som idag arbetar med språkliga och kommunikativa svårigheter

På en öppen fråga, det vill säga utan svarsalternativ, om vilken/vilka yrkesgrupper som arbetar med språkliga och kommunikativa svårigheter på ungdomshemmet svarade 249 respondenter (96,5%) enligt följande: lärare (n=130, 52,2%), specialpedagog eller speciallärare (n=66, 26,5%), psykolog (n=55, 22,0%), behandlingsassistent eller behandlingspedagog (n=35, 14,1%), skola

Tabell 1. Representerade yrkesgrupper

Yrke	Antal (%)
Behandlingsassistent	76 (29,5%)
Lärare	71 (27,5%)
Övriga	30 (11,6%)
Föreståndare	27 (10,5%)
Psykolog	18 (7,0%)
Behandlingspedagog	15 (5,8%)
Sjuksköterska	13 (5,0%)
Specialpedagog/Speciallärare	8 (3,1%)

Figur 1. Antal års erfarenhet av att arbeta på ungdomshem

Tabell 2. Erfarenhet av samarbete med logoped

Hur ofta har du samarbetat med logoped?	Antal (%)
Aldrig	222 (86,0%)
Enstaka gång	27 (10,5%)
En eller några gånger/år	4 (1,6%)
En gång/månad	2 (0,8%)
En gång/vecka	1 (0,4%)
Flera gånger/vecka	1 (0,4%)
Dagligen	1 (0,4%)

eller elevhälsa (n=22, 8,8%) och sjukvårdspersonal såsom läkare eller sjuksköterska (n=18, 7,2%). Utöver detta svarade 11 personer (4,4%) att ingen arbetar med språkliga och kommunikativa svårigheter och 9 personer (3,6%) svarade att alla gör det. Extern remiss till exempelvis logoped förekom som svar vid 6 tillfällen (2,4%).

Till sist svarade 34 personer (13,7%) att de inte visste.

Förekomst av språkliga svårigheter, ADHD, AST, IF, språkstörning och dyslexi

I enkäten fanns tre frågor där respondenterna skulle uppskatta hur stor andel av de intagna ungdomarna som har en viss typ av svårigheter. På den första frågan skulle de svara på hur många av ungdomarna *de uppfattar har svårigheter med tal, röst, språk, kommunikation eller läs- och skrivproblem*. På de två andra frågorna skulle de svara på andelen ungdomar som *har konstaterad ADHD, AST eller IF respektive språkstörning eller dyslexi*. Respondenternas svar redovisas i tabell 3 och i figur 2.

Större delen av alla respondenter ansåg att det finns ungdomar som har svårigheter med tal, röst, språk, kommunikation och/eller läs- och skrivproblem, men andelen ungdomar som respondenterna tror har dessa diagnoser varierar, se tabell 3. De tre vanligaste svaren var att 1-20%, 21-40% eller 41-60% har denna typ av svårigheter. Av alla respondenter ansåg 1,2% att denna typ av svårigheter inte förekommer hos ungdomarna.

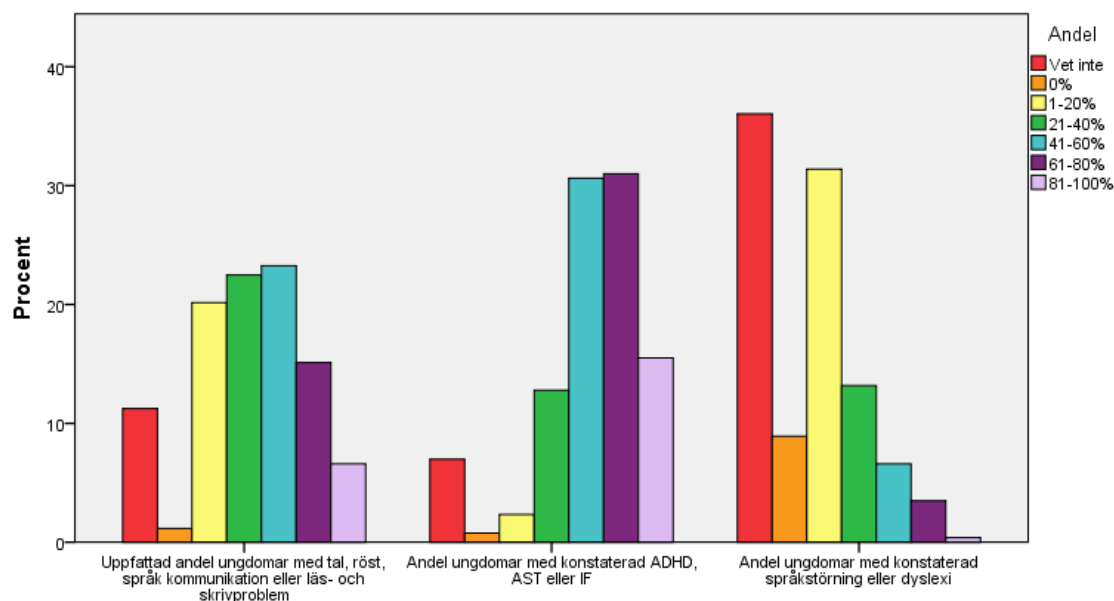
Vad gäller andel ungdomar med konstaterad ADHD, AST eller IF svarade större delen av respondenterna att dessa diagnoser förekommer, men andelen ungdomar som respondenterna tror har dessa diagnoser varierar, se tabell 3. De två vanligaste svaren var att 41-60% eller 61-80% av ungdomarna har någon av

Tabell 3. Förekomst av svårigheter och diagnoser hos ungdomar

Uppfattad andel ungdomar med tal, röst språk, kommunikation och/eller läs- och skrivproblem	Antal respondenter (%)
Vet inte	29 (11,2%)
0%	3 (1,2%)
1-20%	52 (20,2%)
21-40%	58 (22,5%)
41-60%	60 (23,3%)
61-80%	39 (15,1%)
81-100%	17 (6,6%)
Andel ungdomar med konstaterad ADHD, AST eller IF	Antal respondenter (%)
Vet inte	18 (7,0%)
0%	2 (0,8%)
1-20%	6 (2,3%)
21-40%	33 (12,8%)
41-60%	79 (30,6%)
61-80%	80 (31,0%)
81-100%	40 (15,5%)
Andel ungdomar med konstaterad språkstörning eller dyslexi	Antal respondenter (%)
Vet inte	93 (36,0%)
0	23 (8,9%)
1-20%	81 (31,4%)
21-40%	34 (13,2%)
41-60%	17 (6,6%)
61-80%	9 (3,5%)
81-100%	1 (0,4%)

dessa diagnoser. Av alla respondenter svarade 0,8% att dessa diagnoser inte förekommer hos ungdomarna.

Den största andelen av respondenterna hade en uppfattning om att diagnoserna språkstörning och dyslexi förekommer bland de intagna ungdomarna, men andelen ungdomar som respondenterna tror har dessa diagnoser varierar, se tabell 3. Det vanligaste svaret var att 1-20% av ungdomarna har någon av dessa diagnoser. Av alla respondenterna svarade 8,9% att dessa diagnoser inte förekommer hos ungdomarna. Det var även en stor andel av respondenterna (36,0%) som svarade att de inte vet.

Figur 2. Förekomst av svårigheter och diagnoser hos ungdomar

Respondenternas syn på möjliga orsaker till språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna

På den öppna frågan “Vilka är de 1-2 vanligaste förklaringarna till kommunikationssvårigheter hos ungdomar på ungdomshem enligt din erfarenhet?” svarade 251 respondenter (97%). I analysen av frågan identifierades sju huvudteman. Vi redogör för dem i den ordning de förekom mest. Temat *konstaterad eller misstänkt diagnos* omfattar neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (ADHD, AST eller ospecificerat), IF, låg begåvning eller kognitiv utveckling, läs- och skrivsvårigheter, språkstörning samt ospecificerad diagnos. Totalt förekom detta tema i 121 respondenters svar. Temat *bristande svenskkunskaper, annat förstaspråk och kort tid i Sverige* omfattar annat förstaspråk än svenska, nyanlända, ungdomarna som har spenderat för kort tid i Sverige och bristande svenskkunskaper. Totalt förekom detta tema 101 gånger. Temat *bristande skolgång, bristande språklig stimulans eller kunskapsbrister* förekom 33 gånger. Temat *språkförståelse, ordförråd och svårigheter att formulera sig* förekom 28 gånger. Temat *utländsk härkomst* förekom 16 gånger och temat *förståelse av känslor, sociala svårigheter och tillitsproblematik* förekom 16 gånger. Till sist förekom temat *miljöfaktorer, sociala faktorer och uppväxtförhållanden* 12 gånger. Teman som förekom 10 gånger eller färre var *psykisk ohälsa eller psykosociala problem*,

koncentration, impulsivitet eller bristande motivation samt bristande förståspråk hos flerspråkiga med svenska som andraspråk.

Hjälpmedel

Av alla respondenter svarade 9,3% att hjälpmedel såsom inläst skönlitteratur, inläst kurslitteratur och/eller talsyntes inte används aktivt på ungdomshemmet, 27,5% svarade att det finns att tillgå men att det används mycket lite och 28,7% svarade att det används aktivt. Den största andelen (34,5%) av alla respondenter svarade att de inte visste.

Av de som svarat att de arbetar med pedagogik på ungdomshemmen svarade 5,7% att hjälpmedel inte används aktivt, 40,6% svarade att det finns att tillgå men används mycket lite och 42,5% svarade att det används aktivt. Utöver detta svarade 11,3% att de inte visste. Sammantaget svarade den största andelen av de som arbetar med pedagogik på ungdomshemmen att hjälpmedel används aktivt eller att det finns att tillgå men används mycket lite.

Eventuella språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna samt påverkan på arbetet

Ungdomar som är svåra att förstå när de talar. På frågan om det finns ungdomar på ungdomshemmet som är svåra att förstå när de talar svarade 35,7% att det inte finns och 64,3% svarade att det finns. Till samma fråga var det möjligt att lämna en kommentar och 68 respondenter (n=68, 26,4% av alla respondenter) valde att göra detta. I vår analys av dessa svar framkom 3 huvudsakliga teman: *bristande svenskkunskaper* (förekom 27 gånger), *bristande språkkunskaper* (förekom 16 gånger) samt *nyanlända eller annan kultur* (förekom 12 gånger). Övriga teman som vardera förekom mindre än 10 gånger var: *ungdomarna är svåra att förstå, språkstörning eller annan diagnos, oartikulerat tal eller motoriska problem, bristande språkförståelse samt sociala eller pragmatiska svårigheter.*

Tabell 4. Händer det att du har svårt att utföra ditt arbete på grund av ungdomarnas eventuella språkliga och/eller kommunikativa svårigheter?

Yrke	Ja (%)	Nej (%)	Vet inte (%)
Behandlingspedagog eller -assistent	45 (49,5%)	38 (41,8%)	8 (8,8%)
Lärare	46 (64,8%)	21 (26,6%)	4 (5,6%)
Föreståndare	15 (55,6%)	9 (33,3%)	3 (11,1%)
Psykolog	9 (50,0%)	9 (50,0%)	0 (0,0%)
Sjuksköterska	1 (7,7%)	12 (92,3%)	0 (0,0%)
Specialpedagog/speciallärare	2 (25,0%)	5 (62,5%)	1 (12,5%)
Övriga	9 (30,0%)	18 (60,0%)	3 (10,0%)
Totalt	127 (49,2%)	112 (43,4%)	19 (7,4%)

Svårigheter att utföra sitt arbete. På frågan ifall det händer att man har svårigheter att utföra sitt arbete på grund av eventuella språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna svarade ungefär hälften (49,2%) att det händer, 43,4% svarade att det inte händer och 7,4% svarade ”vet ej”. Tabell 4 visar hur svaren på denna fråga fördelade sig inom varje yrkesgrupp. Sammantaget var lärare de som i högsta grad (64,8% av lärarna) svarade att det händer att de har svårt att utföra sitt arbete på grund av dessa svårigheter hos ungdomarna. Sjuksköterskorna var de som i lägst grad (7,7% av sjuksköterskorna) svarade att det händer.

Behov av logopedisk kompetens

Av alla respondenter svarade 81,0% att det finns behov av logopedisk kompetens inom ett eller flera av de områden som fanns som förvalsalternativ medan 19,0% svarade att det inte finns behov, att det finns behov inom något annat område eller att de inte vet. Det fanns inget signifikant samband ($p=.828$) mellan antal års erfarenhet av arbete på ungdomshem och svar på frågan om behov av logopedisk kompetens.

I tabell 5 redovisas hur många inom varje yrke som svarat att logopedisk kompetens behövs inom minst ett av de områden som fanns som förvalsalternativ, samt hur många som svarat nej, annat eller vet inte. Sammantaget var det inom alla yrkesgrupper, förutom behandlingsassistent,

80% eller högre som svarat att logopedisk kompetens behövs inom minst ett av de områden som fanns som alternativ. Lägst andel ja-svar på frågan kom från gruppen behandlingsassistenter (72,4%). Vi fann ingen signifikant skillnad ($X^2=3.25$, $p=.517$) mellan olika yrkesgrupper och deras svar på om det finns eller inte finns behov av logopedisk kompetens på ungdomshemmen. De olika yrkesgrupperna uppvisar en relativt samstämd syn på denna fråga.

Av alla respondenter svarade 29,5% att behov av logopedisk kompetens finns inom behandling, 41,1% svarade utredning, 43,8% svarade handledning eller utbildning av personal och 55,4% svarade undervisningsstöd. I en kommentar uttrycktes behov av samarbete med logoped inom habilitering och sjukvård. En respondent lyfte fram behov av logopedisk kompetens på akutavdelning och en annan att det inte behövs på akutavdelning.

Olika yrkesgruppers syn på inom vilket område det behövs logopedisk kompetens. Lärares svar på frågan om inom vilket område det finns behov av logopedisk kompetens utgjordes av behandling (18,3%), utredning (33,0%), handledning (47,9%) och

Tabell 5. Anser du att logopedisk kompetens behövs inom behandling, utredning, handledning av personal och/eller undervisningsstöd?

Yrke	Ja (%)	Nej, Annat eller Vet inte (%)
Behandlingsassistent	55 (72,4%)	21 (27,6%)
Lärare	59 (83,1%)	12 (16,9%)
Föreståndare	24 (88,9%)	3 (11,1%)
Psykolog	15 (83,3%)	3 (16,7%)
Behandlingspedagog	12 (80,0%)	3 (20,0%)
Sjuksköterska	11 (84,6%)	2 (15,4%)
Specialpedagog/Speciallärare	7 (87,5%)	1 (12,5%)
Övriga	26 (86,7%)	4 (13,3%)
Totalt	209 (81,0%)	49 (19,0%)

undervisningsstöd (60,6%). Av alla lärare som deltog svarade 8,5% att de inte upplever att verksamheten har behov av logopedisk kompetens. Psykologers svar på samma fråga utgjordes av behandling (33,3%), handledning (38,9%), undervisningsstöd (44,4%) och utredning (77,8%). Av alla psykologer som deltog svarade 11,1% att de inte upplever behov av logopedisk kompetens. Övriga yrkesgrupper redovisas inte i detalj eftersom de inte synbart skiljer sig sinsemellan.

Korrelationsanalys baserad på Spearmans Rho' visar att det inte finns något signifikant samband mellan olika yrkesgruppers svar gällande behov av undervisningsstöd ($p=.481$), utredning ($p=.088$), handledning ($p=.750$) eller vad beträffar svarsalternativet 'ej behov av logoped' ($p=.862$). Det fanns dock ett signifikant men svagt samband ($p.034$, $r=0.132$) mellan olika yrkesgruppers svar gällande behov av behandling. De som i högst grad svarade att logopedisk behandling behövs var föreståndare (40,7%) och de som i lägst grad svarade att logopedisk behandling behövs var lärare (18,3%).

Behandling på ungdomshemmen

Typ av kommunikation som förekommer i behandling. På frågan om vilken typ av kommunikation som förekom i behandling var det i enkäten möjligt att ange flera alternativ. Av alla deltagare svarade 33,3% att rollspel förekommer som kommunikation i behandling, 47,3% svarade att bildkommunikation eller tecken som AKK (TAKK) förekommer, 71,3% svarade att samtal i grupp förekommer och 89,1% svarade att enskilda samtal förekommer. Utöver detta svarade 10,5% att andra typer av kommunikation förekommer. De vanligaste svaren utgjordes av enskilda samtal och samtal i grupp ingår i de behandlingar som erbjuds.

Förbättrat språk hos ungdomarna. På frågan om man upplever att ungdomarna förbättrat sitt språk efter vistelsen på ungdomshemmet svarade 8,9% nej, 29,5% svarade att de inte vet och 61,6% svarade ja.

Övriga kommentarer

Avslutningsvis hade respondenterna möjlighet att svara på om det var något som de ville lägga till i enkäten. Av alla respondenter valde 28 respondenter (10,9%) att göra detta. I analysen av de svar som inkom fanns tre teman som förekom vid fler än ett tillfälle; *stort behov av logoped* (förekom 5 gånger), *behov av samarbete med habilitering* (förekom två gånger) och *ej gehör hos ledning för behov av logoped* (förekom 2 gånger).

Utöver detta var det flera kommentarer som förekom en gång vardera. Vad beträffar samarbete med logoped lyfte en respondent att det är ineffektivt med externa remisser och en annan att det är svårt att veta var man ska vända sig. Vad gäller utredning tog en respondent upp att ungdomarna ofta är utredda för AST eller ADHD, men inte för språkliga svårigheter. Som en eventuell förklaring till att språkförmågan förbättras hos ungdomarna under vistelsen föreslår en respondent de täta samtal och den höga personaltäthet som finns på ungdomshemmet som positivt bidragande faktorer. Till sist lyfte en respondent att språkliga och kommunikativa svårigheter skapar frustration hos ungdomarna själva.

Diskussion

Syftet med denna studie var att ta reda på till vad och i vilken omfattning logopedisk kompetens behövs på svenska ungdomshem, enligt den personal som arbetar klientnära på ungdomshemmen. Vi ville även ta reda på om olika yrkesgrupper har olika syn på behovet av logopedisk kompetens. I vår studie ingick 258 respondenter från 19 av de 23 ungdomshem som finns i Sverige. Ett flertal olika yrkesgrupper svarade på vår enkät, med normalfördelad spridning vad gäller antal års erfarenhet av att arbeta på ungdomshem.

Behovet av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem

Tidigare studier, både internationella och svenska, har konstaterat att behovet av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem är stort. Vår studie bekräftar detta genom att 85% av respondenterna angav att det enligt deras uppfattning finns behov av logoped inom ett eller flera områden. Resultatet är intressant med tanke på att endast 14% av respondenterna hade erfarenhet av samarbete med logoped, varav de flesta dessutom i mycket liten omfattning.

Vidare svarade en stor andel respondenter att de uppfattar att över 40% av de intagna på ungdomshemmet har konstaterad ADHD, AST eller IF diagnos samtidigt som mindre än hälften av alla respondenter svarade att de uppfattar att över 40% av de intagna ungdomarna har svårigheter med tal, röst, språk, kommunikation eller läs- och skriv. Det var dock en mycket liten andel (färre än 1%) som ansåg att inga av ungdomarna på ungdomshemmet har denna typ av svårigheter. Vad gäller språkstörning och dyslexi svarade 36% att de inte vet hur många ungdomar som har någon av dessa diagnoser, vilket är en hög siffra med tanke på att tidigare internationell forskning (se t. ex. Hughes et al., 2017; Winstanley et al., 2019) visat på hög förekomst av språkstörning bland de som är dömda för brott. Tidigare forskning tyder även på att dyslexi är vanligt bland intagna ungdomar (Svensson et al., 2003).

Respondenterna var säkrare när det handlade om hur stor andel av ungdomarna som hade neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, då endast 7% svarade att de inte visste. Trots att de neuropsykiatriska funktionsnedsättningarna var för sig är mindre vanliga (Willcutt, 2012; Idring et al., 2015) än språkstörning (Norbury et al., 2016) tenderar de att i samhället vara mer kända och få mer uppmärksamhet (Bishop, 2010), vilket gör att respondenternas svar på dessa frågor inte är förvånande. Utifrån våra resultat är det möjligt att anta att det finns en osäkerhet hos personalen kring att språkstörning och andra kommunikativa svårigheter kan ingå i diagnoser som till exempel ADHD, AST och IF.

Baserat på tidigare forskning som rapporterat att förekomsten av språkstörning och dyslexi/läs- och skrivsvårigheter hos intagna på ungdomshem i England är mellan 13-37%, 47% och 60%, (Hopkins et al., 2017, Hughes et al., 2017; Winstanley et al., 2019) finns det skäl att förvänta en större andel med dessa diagnoser på svenska ungdomshem än vad som framkommer i föreliggande studie.

Det finns enligt vår kännedom dock ingen kartläggning av förekomst av språkstörning hos intagna ungdomar eller vuxna inom den svenska Kriminalvården.

Till vad och i vilken omfattning föreligger behov av logopedisk kompetens på svenska ungdomshem enligt de utredare, behandlare och pedagoger som arbetar där?

På frågan om inom vilket område man anser att det finns behov av logopedisk kompetens fanns de olika områdena behandling, handledning av personal, undervisningsstöd och utredning representerade som svarsalternativ. Skillnaden mellan handledning och undervisningsstöd är att handledning ges till samtliga yrkeskategorier och situationer och kan ges på olika sätt, medan undervisningsstöd framförallt riktas till skolverksamheten. Endast 12% ansåg att verksamheten inte var i behov av logopedisk kompetens. Nedan redovisas de olika områdena i fallande ordning utifrån hur många respondenter som ansåg att behovet finns inom varje område.

Undervisningsstöd. Undervisningsstöd var det vanligaste svaret (55%) på frågan om inom vilket område det behövs logopedisk kompetens.

Undervisningsstöd är nära relaterat till handledning av personal och har ett tydligt fokus mot skolverksamheten. Drygt hälften (52%) av alla respondenter svarade att den yrkesgrupp som arbetar med språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna är lärare. Samtidigt svarade 65% av lärarna att de har svårigheter att utföra sitt arbete på grund av eventuella språkliga och kommunikativa svårigheter hos ungdomarna och 61% av lärarna svarade att de är i behov av logopedisk kompetens i form av undervisningsstöd. Lärarnas svar på frågan indikerar att lärare på ungdomshemmen ser behov av logopediskt stöd för att kunna stötta sina elever på bästa sätt i deras inläring. Det finns goda exempel på hur logopedisk handledning till högstadielärare i Australien har visat sig effektiv i syfte att utveckla lärares instruktioner till ungdomar med språkstörning, samt förbättra ungdomarnas skriftliga förmåga och hörförståelse (Starling, Munro, Togher & Arciuli, 2012).

Handledning. Det var 44% av alla respondenter som svarade att det finns behov av logopedisk handledning eller utbildning av personal.

Våra resultat indikerar att det verkar finnas en osäkerhet hos personalen om att språkstörning och andra kommunikativa svårigheter kan ingå i neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som autism, ADHD och IF, vilket tyder på behov av både logopedisk handledning av personal inom ungdomshemmens verksamhet och behov av fortbildning om dessa diagnoser.

Individer som har språkliga eller kommunikativa svårigheter har svårt att tillägna sig samtalsbaserad behandling (Snow & Powell, 2012). Av alla våra respondenter svarade 89% att enskilda samtal och 71% svarade att samtal i grupp förekommer som kommunikation i de behandlingar som erbjuds på svenska ungdomshem. Detta talar för att det kan vara svårt att uppnå goda behandlingseffekter till följd av språkliga eller kommunikativa svårigheter och tidigare forskning (Snow & Powell, 2012) visar att logopedisk handledning till personal skulle kunna förbättra ungdomarnas möjlighet att ta till sig behandlingen på ungdomshemmen. Handledningen skulle kunna ges till psykologer, behandlingsassistenter, behandlingspedagoger och andra yrkeskategorier som i sitt dagliga arbete kommunicerar med och på olika sätt ger behandling till ungdomarna.

Det är intressant att 47% av respondenterna svarade att TAKK eller bildkommunikation förekommer som kommunikation i behandling. Det är svårt för oss att utifrån enkäten veta på vilket sätt detta används, samt hur denna typ av alternativ kommunikation fungerar inom ramen för ungdomshemmens verksamhet. När TAKK och

bildkommunikation används på ett effektivt sätt för dem med språkligt relaterade diagnoser kan det utgöra ett viktigt stöd i kommunikationen, exempelvis under behandling.

Av de respondenter som arbetar med pedagogik på ungdomshemmet svarade 41% att hjälpmedel finns att tillgå, men att det används mycket lite. En möjlig anledning är att all personal inte vet hur hjälpmedlen ska användas på bästa sätt.

Utredning. Det var 41% av alla respondenter som svarade att det finns behov av logopedisk utredning på ungdomshemmen.

En majoritet av respondenterna (88%) bedömde att språkliga och/eller kommunikativa svårigheter förekommer i olika grad hos ungdomarna och så många som 64% av respondenterna hade en åsikt kring förekomsten av språkstörning eller dyslexi hos ungdomarna. Det är positivt, med tanke på hur okända dessa diagnoser, och framförallt språkstörning, är. Samtidigt svarade 36% att de inte vet hur många ungdomar som har språkstörning eller dyslexi, vilket fortfarande är en relativt hög siffra i relation till hur få som svarat att de inte vet hur många som har AST, IF eller ADHD (7%).

Tidigare internationell forskning (Bryan et al., 2015; Winstanley et al., 2019) visar att intagna ungdomar sällan genomgått logopedisk utredning, och även om detta inte är kartlagt i Sverige är det troligt att det ser liknande ut här. Våra resultat visar att det idag inte finns något etablerat samarbete mellan logopedier och svenska ungdomshem. Andelen respondenter i vår studie som svarade att de aldrig har samarbetat med logoped under sin tid på ett ungdomshem var i klar majoritet (86%) jämfört med dem som någon gång har samarbetat med logoped (11%). Personalens brist på erfarenhet av samarbete mellan logoped och ungdomshem utesluter emellertid inte att ungdomarna blivit logopediskt utredda för språkliga och kommunikativa svårigheter innan de togs in på ungdomshemmet. Vi kan därmed inte veta hur många av ungdomarna som har genomgått en språklig utredning tidigare i sitt liv.

Behandling. Andelen respondenter i vår studie som ansåg att ungdomshemmet är i behov av behandling utförd av logoped var 29%. Det är därmed det område där minst andel respondenter anser att det finns behov av logopedisk kompetens, vilket eventuellt kan bero på att språkliga och kommunikativa svårigheter idag inte prioriteras inom verksamheten.

Det finns ingen svensk forskning som har undersökt kriminalitet ur ett livsperspektiv hos barn med språkstörning, men utifrån internationell forskning (Gregory & Bryan, 2011; Bryan & Gregory, 2013) finns anledning att anta att logopedisk behandling på ungdomshemmen skulle ha en positiv effekt på ungdomarnas språk samt att personalen skulle uppleva en positiv utveckling i kommunikationen med ungdomarna.

Har olika yrkesgrupper olika syn på behovet av logopedisk kompetens på ungdomshemmen?

Inom alla yrkesgrupper, även gruppen övriga, men med undantag av behandlingsassistenter, angav över 80% att det föreligger behov av logopedisk kompetens på ungdomshemmen. Av behandlingsassistenterna svarade 72% att de såg behov av logopedisk kompetens. Vi fann inget statistiskt signifikant samband mellan de olika yrkesgruppernas svar på frågan om behov av logopedisk kompetens.

Våra resultat visar dock på viss skillnad mellan olika yrkesgrupper vad gäller till vad man anser att det finns behov av logopedisk kompetens, men skillnaderna var endast signifikanta när det gäller behandling. Sambandet var också mycket svagt, vilket gör det svårt

att dra några slutsatser av det. Föreståndare var de som i högst grad svarade att logopedisk behandling behövs och lärare var de som i lägst grad svarade att det behövs.

Enligt lärare (61% av lärarna) var behovet av logopedisk kompetens som störst inom området undervisningsstöd, medan psykologerna ansåg (78%) att behovet är störst inom området utredning. Med tanke på professionernas olika perspektiv är det inte konstigt att de resonerade olika. Det lärarna och psykologerna hade gemensamt är att de utgår från vad som är i fokus i deras yrke; lärarna såg ett behov av ökat stöd i undervisningen när kommunikativ- och språklig problematik blir svårhanterlig och psykologerna såg ett behov av språkliga- och kommunikativa utredningar som inte ingår i deras arbetsuppgifter.

Flerspråkighet

En stor andel av våra respondenter har som kommentarer och som svar på öppna frågor kommenterat att de ser bristande svenska hos flerspråkiga ungdomar som en vanligt förekommande orsak till att det uppstår brister i kommunikationen med ungdomarna. Det är förståeligt att bristande kunskaper i svenska hos ungdomarna försvårar kommunikationen mellan personal och ungdom. Det finns dock en möjlighet att flerspråkigheten överskuggar eventuella språkliga diagnoser och språkstörningar riskerar att missas hos flerspråkiga barn och unga (Morgan et al., 2015).

Metod och etik

I studien inkluderades 258 respondenter, vilket är en minoritet av de som fick enkäten. Enkäten skickades ut till 19 av 23 ungdomshem, vilket innebär att det fanns förutsättningar för att enkätens svarsresultat utgick från stor geografisk spridning i Sverige. Då enkäten var helt anonym fanns det dock ingen möjlighet för oss att kontrollera hur många från varje ungdomshem som har svarat. Att en minoritet av de som fick enkäten svarade innebär, i samband med att vi inte vet hur många som svarade från varje ungdomshem, att vi inte kan veta hur representativt vårt resultat på enkäten är.

Vi gjorde en pilottestning av enkäten innan den skickades ut till respondenterna. Efter pilottestningen gjordes några modifikationer, vilket vi upplevde förbättrade enkäten. Validiteten har emellertid inte undersökts med hjälp av statistiska mätningar. Vi är medvetna om att även den modifierade enkäten borde ha pilottestats, men det steget rymdes inte inom ramen för vår uppsats.

Informationen gavs ut både skriftligt och muntligt till kontaktpersonerna på de ungdomshem som deltog. Det finns en risk att denna information inte fördes vidare till personal, vilket vi inte hade möjlighet att styra över. Vi valde att göra en publik enkät där vi inte behövde tillgång till varje respondents mailadress utan endast en länk behövdes. En respondentenkät där vi kunnat kontakta varje respondent själva hade gjort att vi hade haft en klarare översikt och bättre kunnat ha koll på att varje respondent fick rätt information. När vi utformade enkäten var vi medvetna om detta men valde ändå en publik enkät för att det troligen hade varit svårt att få tag på anställdas mailadresser.

Kliniska implikationer

Vi hoppas att vår uppsats kan bidra till att sprida kunskap om sambandet mellan språkrelaterade diagnoser och svårigheter, beteendeproblematik och emotionella problem. Vi

hoppas även att vår uppsats kan bidra till ökad medvetenhet om förekomst av dessa svårighet hos ungdomar på ungdomshem.

Enligt tidigare forskning (Hughes et al., 2017; Winstanley et al., 2019) och resultat i föreliggande uppsats är förekomsten av språkrelaterade diagnoser och svårigheter för hög för att externa remisser till logoped ska kunna anses tillräckligt effektiva. Vi anser att man bör se över möjligheten att anställa logopedier inom ungdomshemmens verksamhet. Vidare föreslår vi att man prövar att införa logopedisk utredning av intagna på svenska ungdomshem, samt har logoped tillgänglig på ungdomshem för att ge undervisningsstöd, handledning eller behandling utifrån behov, vilket har visat sig framgångsrikt baserat på tidigare forskning (se t.ex. Bryan et al., 2015; Hughes et al., 2017).

Vår förhoppning är att barn och ungdomar med beteendeproblematik utreds för språkliga svårigheter så tidigt som möjligt, redan innan de riskerar placering på ungdomshem. Vi är överens med Law, Reilly & Snow (2013) som menar att det finns behov av logopedisk kompetens till en bredare population än hur det idag är organiserat, samt att logopedisk kompetens framförallt behövs där det föreligger risk för psykisk ohälsa. Bryan et al. (2015) menar att logopedier bör arbeta med de ungdomar som löper hög risk att involveras i kriminalitet, såsom ungdomar som är på väg att exkluderas från skolan, ungdomar med missbruk eller psykisk ohälsa samt ungdomar med utagerande beteende. Det är viktigt att skolorna är uppmärksamma på underliggande språkliga svårigheter hos elever med beteendeproblematik, framför allt barn som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen. I Sverige finns skollogopedier som har i uppdrag att arbeta med barn och ungdomar som riskerar att exkluderas från skolan samt ungdomar med utagerande beteende. Dessvärre ingår inte logopedier som en obligatorisk del av elevhälsan, vilket vore att föredra baserat på tidigare forskning som visar att logopedisk kompetens behövs där det föreligger risk för psykisk ohälsa eller kriminalitet (Law et al., 2013; Bryan et al., 2015). Även resultaten i föreliggande studie tyder på att logopedier behövs i elevhälsan för att stötta elever med beteendeproblem språkligt.

Framtida forskning

Det finns behov av att det görs en systematisk kartläggning av förekomst av språkrelaterade diagnoser och svårigheter hos intagna ungdomar i Sverige. Sammantaget har flera studier betonat behov av logopedisk kompetens på ungdomshem. Det finns ett mycket begränsat antal interventionsstudier riktat till intagna ungdomar och detta är ett hål som behöver fyllas. Det behövs studier som undersöker vilken typ av intervention som passar in i ungdomshemmens verksamhet baserat på de svårigheter som en stor del av ungdomarna har med till exempel språkrelaterade förmågor.

I vår enkätstudie framkom att en stor andel av respondenterna har uppfattningen att ungdomarna ofta har förbättrat sitt språk efter vistelsen på ungdomshemmet. För att ta reda på vad det är som förbättrar språket hos ungdomarna hade det varit intressant med till exempel djupintervjuer av personal respektive intagna på ungdomshemmen. Informationen från dessa djupintervjuer kan bli en viktig grund till utvecklandet av språklig intervention på ungdomshemmen.

Det vore intressant att ta reda på mer om intagna ungdomars bakgrund, såsom tidigare utredningar inom sjukvården samt skolerfarenheter. Även ungdomarnas självupplevda

problem och syn på behov gällande språkliga och kommunikativa svårigheter är viktiga att undersöka, förslagsvis genom fokusgrupper eller enskilda intervjuer.

Slutsatser

Sammantaget visar våra resultat att en stor majoritet av de som arbetar på ungdomshemmen upplever ett brett behov av logopedisk kompetens samt att det på ungdomshemmen verkar finnas en hög andel individer med diagnoser inom vilka språkliga och kommunikativa svårigheter är vanligt förekommande.

Det framkom att behov av logopedisk kompetens finns inom utredning, behandling, handledning och undervisningsstöd och den största andelen av våra respondenter såg behov inom undervisningsstöd. Vissa respondenter såg även behov inom andra områden. Respondenterna var relativt samstämmiga i hur de svarade på behov av logoped, oavsett yrkestillhörighet och antal yrkesverksamma år.

Tack

Vi vill tacka vår handledare Nelli för hennes stora engagemang och stöd under detta arbete. Vi vill även rikta ett varmt tack till de chefer och anställda på SiS ungdomshem som gjorde vår enkätstudie och uppsats möjlig.

Referenser

- Ahlfont, A., & Eiman Nilsson, L. (2017). *Svenska logopeders och logopedstudenters uppfattningar om kriterier för språkstörning: en jämförelse med CATALISE-projektet*. (Examensarbete i logopedi), Lunds universitet, Institutionen för kliniska vetenskaper. Hämtad från <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/8923102>
- American Psychiatric Association (2014). *Mini-D 5: diagnostiska kriterier enligt DSM-5*. (Jörgen Herlofson, Övers.). Stockholm: Pilgrim Press.
- Andersen Helland, W., Lundervold, A. J., Heimann, M., & Posserud M.-B. (2014). Stable associations between behavioral problems and language impairments across childhood – The importance of pragmatic language problems. *Research in Developmental Disabilities*, 35, 943-951. doi:10.1016/j.ridd.2014.02.016
- Anderson, S. A. S., Hawes, D. J., & Snow, R. C. (2016). Language impairments among youth offenders: A systematic review. *Children and Youth Services Review*, 65, 195-203. doi:10.1016/j.chilyouth.2016.04.004
- Berenguer, C., Miranda, A., Colomer, C., Baixauli, I., & Roselló, B. (2017). Contribution of Theory of Mind, executive functioning, and pragmatics to socialization behaviors of children with high-functioning autism. *Journal of Autism & Developmental Disorders*, 48, 430-441. doi:10.1007/s10803-017-3349-0
- Berghe Tressol, G., Johansson, V., & Mabrouk, S. (2015). *Behov av logopedisk kompetens för kvinnliga klienter och klienter med andra modersmål inom Kriminalvården - fokus på rehabiliterande insatser och möjlighet till kommunikation*. (Examensarbete i logopedi), Lunds universitet, Institutionen för kliniska vetenskaper. Hämtad från <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/7373288>
- Bergvall, S., & Persson, A. (2018). *Erfarenheter hos utredningsteam kring språkliga förmågor hos ungdomar placerade på särskilda ungdomshem - en fokusgruppstudie*. (Examensarbete i logopedi), Karolinska institutet, Institutionen för klinisk vetenskap, intervention och teknik.
- Bishop, D. V. M. (2010). Which neurodevelopmental disorders get researched and why?. *PLoS ONE* 5(11), e15112. doi:10.1371/journal.pone.0015112
- Bishop, D. V. M. (2017). Why is it so hard to reach agreement on terminology? The case of developmental language disorder (DLD). *International Journal of Language & Communication Disorders*, 52(6), 671-680. doi:10.1111/1460-6984.12335
- Blanton, D. J., & Dagenais, A. P. (2007). Comparison of language skills of adjudicated and nonadjudicated adolescent males and females. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 38, 309-314. doi:10.1044/0161-1461(2007/033)
- Brorsson Feustel, F., & Jakobsson, M. (2015). *Behov av logopedisk kompetens för enspråkiga svensktalande klienter inom Kriminalvården - intervjuer med personer med anknytning till Kriminalvården*. (Examensarbete i logopedi), Lunds universitet, Institutionen för kliniska vetenskaper. Hämtad från <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/7373356>
- Bruce, B., Thernlund, G., & Nettelbladt, U. (2006). ADHD and language impairment. A study of the parent questionnaire FTF (Five to Fifteen). *European Child & Adolescent Psychiatry*, 15, 52-60. doi: 10.1007/s00787-006-0508-9

- Bryan, K., & Gregory, J. (2013). Perceptions of staff on embedding speech and language therapy within a youth offending team. *Child Language Teaching and Therapy*, 29(3), 359-371. doi:10.1177/0265659013482930
- Bryan, K., Freer, J., & Furlong, C. (2007). Language and communication difficulties in juvenile offenders. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 42(5), 505-520. doi:10.1080/13682820601053977
- Bryan, K., Garvani, G., Gregory, J., & Kilner, K. (2015). Language difficulties and criminal justice: the need for earlier identification. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 50(6), 763-775. doi:10.1111/1460-6984.12183
- Clegg, J., Hollis, C., Mawhood, L., & Rutter, M. (2005). Developmental language disorders - a follow-up in later adult life. Cognitive, language and psychosocial outcomes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(2), 128-149. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00342.x
- Conti-Ramsden, G., & Botting, N. (2008). Emotional health in adolescents with and without a history of specific language impairment (SLI). *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(5), 516-525. doi:10.1111/j.1469-7610.2007.01858.x
- Conti-Ramsden, G., Mok, P. L., Pickles, A., & Durkin, K. (2013). Adolescents with a history of specific language impairment (SLI): strengths and difficulties in social, emotional and behavioral functioning. *Research in Developmental Disabilities*, 34(11), 4161-4169. doi:10.1016/j.ridd.2013.08.043
- Dong, Y., & Li, P. (2015). The cognitive science of bilingualism. *Language and Linguistics Compass*, 9(1), 1-13. doi: 10.1111/lnc3.12099
- Francis, D. A., Caruana, N., Hudson, J. L., & McArthur, G. M. (2019). The association between poor reading and internalising problems: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 67, 45-60. doi:10.1016/j.cpr.2018.09.002
- Genesee, F. (2015). Myths about early childhood bilingualism. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 56(1), 6-15. doi:10.1037/a0038599
- Goh Kok Yew, S., & O'Kearney, R. (2015). The role of early language difficulties in the trajectories of conduct problems across childhood. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 43(8), 1515-1527. doi:10.1007/s10802-015-0040-9
- Goh Kok Yew, S., & O'Kearney, R. (2013). Emotional and behavioural outcomes later in childhood and adolescence for children with specific language impairments: metaanalyses of controlled prospective studies. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(5), 516-524. doi:10.1111/jcpp.12009
- Gregory, J. & Bryan, K. (2011). Speech and language therapy intervention with a group of persistent and prolific young offenders in a non-custodial setting with previously undiagnosed speech, language and communication difficulties. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 46(2), 202-215. doi:10.3109/13682822.2010.490573
- Gutiérrez-Clellen, V. F., Simon-Cerejido, G., & Wagner, C. (2008). Bilingual children with language impairment: A comparison with monolinguals and second language learners. *Applied Psycholinguistics*, 29(1). doi:10.1017/s0142716408080016

- Hambly, C., & Fombonne, E. (2012). The impact of bilingual environments on language development in children with autism spectrum disorders. *Journal of Autism & Developmental Disorders*, 42(7), 1342-1352. doi:10.1007/s10803-011-1365-z
- Hawkins, E., Gathercole, S., Astle, D., The CALM Team., & Holmes, J. (2016). Language problems and ADHD symptoms: How specific are the links? *Brain Sciences*, 6(4). doi:10.3390/brainsci6040050
- Holland, T., Clare, I. C., & Mukhopadhyay, T. (2002). Prevalence of 'criminal offending' by men and women with intellectual disability and the characteristics of 'offenders': Implications for research and service development. *Journal of Intellectual Disability Research*, 46(1), 6-20. doi:10.1046/j.1365-2788.2002.00001.x
- Hopkins, T., Clegg, J., & Stackhouse, J. (2017). Examining the association between language, expository discourse and offending behaviour: an investigation of direction, strength and independence. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 53(1), 113-129. doi: 10.1111/1460-6984.12330
- Hughes, N., Chitsabesan, P., Bryan, K., Borschmann, R., Swain, N., Lennox, C., & Shaw, J. (2017). Language impairment and comorbid vulnerabilities among young people in custody. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(10), 1106-1113. doi:10.1111/jcpp.12791
- Idring, S., Lundberg, M., Sturm, H., Dalman, C., Gumpert, C., Raj, D., Lee, B. K., & Magnusson, C. (2015) Changes in prevalence of autism spectrum disorders in 2001–2011: Findings from the Stockholm Youth Cohort. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(6), 1766–1773. doi:10.1007/s10803-014-2336-y
- International Dyslexia Association. (2002). Definition of Dyslexia. Hämtad 15 april 2019 från <https://dyslexiaida.org/definition-of-dyslexia/>
- Kalnak, N., Peyrard-Janvid, M., Sahlén, B., & Forsberg, H. (2012). Family history interview of a broad phenotype in specific language impairment and matched controls. *Genes, Brain and Behavior*, 11, 921-927. doi:10.1111/j.1601-183x.2012.00841.x
- Kalnak, N., Stamouli, S., Peyrard-Janvid, M., Rabkina, I., Becker, M., Klingberg, T., Tammimies, K. (2018). Enrichment of rare copy number variation in children with developmental language disorder. *Clinical Genetics*, 94(3-4), 313-320. doi:10.1111/cge.13389
- Kay-Raining Bird, E., Genesee, F., & Verhoeven, L. (2016). Bilingualism in children with developmental disorders: A narrative review. *Journal of Communication Disorders*, 63, 1-14. doi:10.1016/j.jcomdis.2016.07.003
- Ketelaars, M. P., Cuperus, J., Jansonius, K., & Verhoeven, L. (2010). Pragmatic language impairment and associated behavioural problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 45(2), 204-214. doi:10.3109/13682820902863090
- Kohnert, K. (2010). Bilingual children with primary language impairment: issues, evidence and implications for clinical actions. *Journal of Communication Disorders*, 43(6), 456–473. doi:10.1016/j.jcomdis.2010.02.002
- Konstenius, M., Larsson, H., Lundholm, L., Philips, B., van de Glind, G., Jayaram-Lindstrom, N., & Franck, J. (2015). An epidemiological study of ADHD, substance use, and comorbid problems in incarcerated women in Sweden. *Journal of Attention Disorders*, 19(1), 44-52. doi:10.1177/1087054712451126

- Korrel, H., Mueller, K. L., Silk, T., Anderson, V., & Sciberras, E. (2017). Research review: Language problems in children with Attention-Deficit Hyperactivity Disorder - a systematic meta-analytic review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *58*(6), 640-654. doi:10.1111/jcpp.12688
- Krizman, J., Skoe, E., & Kraus, N. (2016). Bilingual enhancements have no socioeconomic boundaries. *Developmental Science*, *19*(6), 881-891. doi:10.1111/desc.12347
- Kwok, E. Y. L., Brown, H. M., Smyth, R. E., & Oram Cardy, J. (2015). Meta-analysis of receptive and expressive language skills in autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, *9*, 202-222. doi: 10.1016/j.rasd.2014.10.008
- Law, J., Boyle, J., Harris, F., Harkness, A., & Nye, C. (2000). Prevalence and natural history of primary speech and language delay: findings from a systematic review of the literature. *International Journal of Language & Communication Disorders*, *35*(2), 165-188. doi: 10.1080/136828200247133
- Law, J., Reilly, S., & Snow, P. C. (2013). Child speech, language and communication need re-examined in a public health context: a new direction for the speech and language therapy profession. *International Journal of Language & Communication Disorders*, *48*(5), 486-496. doi:10.1111/1460-6984.12027
- Lewis, B. A., Patton, E., Freebairn, L., Tag, J., Iyengar, S. K., Stein, C. M., & Taylor, H. G. (2016). Psychosocial co-morbidities in adolescents and adults with histories of communication disorders. *Journal of Communication Disorders*, *61*, 60-70. doi:10.1016/j.jcomdis.2016.03.004
- Lum, J. A. G., Powell, M., & Snow, P. C. (2017). The influence of maltreatment history and out-of-home-care on children's language and social skills. *Child Abuse & Neglect*, *76*, 65-74. doi:10.1016/j.chiabu.2017.10.008
- Mackie, L. & Law, J. (2010). Pragmatic language and the child with emotional/behavioural difficulties (EBD): a pilot study exploring the interaction between behaviour and communication disability. *International Journal of Language & Communication Disorders*, *45*(4), 397-410. doi:10.3109/13682820903105137
- Maluch, J. T., Neumann, M., & Kempert, S. (2016). Bilingualism as a resource for foreign language learning of language minority students? Empirical evidence from a longitudinal study during primary and secondary school in Germany. *Learning and Individual Differences*, *51*, 111-118. doi:10.1016/j.lindif.2016.09.001
- Meir, N., & Armon-Lotem, S. (2017). Independent and combined effects of socioeconomic status (SES) and bilingualism on children's vocabulary and verbal short-term memory. *Frontiers in Psychology*, *8*, 1442. doi:10.3389/fpsyg.2017.01442
- Moncrieff, D., Miller, E., & Hill, E. (2018). Screening tests reveal high risk among adjudicated adolescents of auditory processing and language disorders. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, *61*(4), 924-935. doi:10.1044/2017_JSLHR-H-17-0098
- Morgan, P. L., Farkas, G., Hillemeier, M. M., Mattison, R., Maczuga, S., Li, H., & Cook, M. (2015). Minorities are disproportionately underrepresented in special education: Longitudinal evidence across five disability conditions. *Educational Researcher*, *44*(5), 278-292. doi: 10.3102/0013189X15591157

- Mouridsen, S. E., & Hauschild, K.-M. (2009). A long-term study of offending in individuals diagnosed with a developmental language disorder as children. *International Journal of Speech-Language Pathology*, *11*(3), 171-179. doi:10.1080/17549500802579095
- Murfett, R., Powell, M. B., & Snow, P. C. (2008). The effect of intellectual disability on the adherence of child witnesses to a "story grammar" framework. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, *33*(1), 2-11. doi:10.1080/13668250701829811
- Nettelbladt, U., & Salameh, E. (red.) (2007). *Språkutveckling och språkstörning hos barn. Del 1, Fonologi, grammatik, lexikon*. Lund: Studentlitteratur.
- Nettelbladt, U., & Salameh, E. (red.) (2013). *Språkutveckling och språkstörning hos barn. Del 2, Pragmatik – teorier, utveckling och svårigheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Norbury, C. F., Gooch, D., Wray, C., Baird, G., Charman, T., Simonoff, E., Pickles, A. (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: evidence from a population study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *57*(11), 1247-1257. doi:10.1111/jcpp.12573
- Nudel, R., Simpson, N. H., Baird, G., O'Hare, A., Conti-Ramsden, G., Bolton, P. F., Newbury, D. F. (2014). Genome-wide association analyses of child genotype effects and parent-of-origin effects in specific language impairment. *Genes Brain and Behav*, *13*(4), 418-429. doi:10.1111/gbb.12127
- Osman, D. M., Shohdi, S., & Aziz, A. A. (2011). Pragmatic difficulties in children with Specific Language Impairment. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, *75*(2), 171-176. doi:10.1016/j.ijporl.2010.10.028
- Pace, A., Luo, R., Hirsch-Pasek, K., & Michnick Golinkoff, R. (2017). Identifying pathways between socioeconomic status and language development. *Annual Review of Linguistics*, *3*, 285-308. doi: 10.1146/annurev-linguistics-011516-034226
- Pennington, B. F., & Bishop, D. V. (2009). Relations among speech, language, and reading disorders. *Annual Review of Psychology*, *60*, 283-306. doi:10.1146/annurev.psych.60.110707.163548
- Poon, K., & Ho, C. S. (2016). Risk-taking propensity and sensitivity to punishment in adolescents with attention deficit and hyperactivity disorder symptoms and/or reading disability. *Research in Developmental Disabilities*, *53-54*, 296-304. doi:10.1016/j.ridd.2016.02.017
- Randell, R., Somerville-Brown, L., & Chen, W. (2018). How relevant is higher-order language deficit (HOLD) to children with complex presentations of attention-deficit hyperactivity disorder? *ADHD Attention Deficit and Hyperactivity Disorders*. doi: 10.1007/s12402-018-0279-4
- Ripley, K., & Yuill, N. (2005). Patterns of language impairment and behaviour in boys excluded from school. *British Journal of Educational Psychology*, *75*(1), 37-50. doi:10.1348/000709905x27696
- Rodas, N. V., Eisenhower, A., & Blacher, J. (2017). Structural and pragmatic language in children with ASD: Longitudinal impact on anxiety and externalizing behaviors. *Journal of Autism & Developmental Disorders*, *47*, 3479-3488. doi:10.1007/s10803-017-3265-3

- Rutten, A. X., Vermeiren, R. R. J. M., & Niuwenhuizen, C. von (2017). Autism in adult and juvenile delinquents: a literature review. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 11(45). doi:10.1186/s13034-017-0181-4
- Salameh, E. (2003) *Language impairment in Swedish bilingual children : epidemiological and linguistic studie* (Doktorsavhandling). Lunds universitet, Institutionen för Kliniska Vetenskaper
- Salameh, E. & Nettelbladt, U. (red.) (2018). *Språkutveckling och språkstörning hos barn. Del 3, Flerspråkighet – utveckling och svårigheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Shaywitz, S. E., Fletcher, J. M., Holahan, J. M., Shneider, A. E., Marchione, K. E., Stuebing, K. K., ... Shaywitz, B. A. (1999). Persistence of dyslexia: The Connecticut longitudinal study at adolescence. *Pediatrics*, 104(6), 1351-1359. doi: 10.1542/peds.104.6.1351
- Snow, P. C., Powell, M. B., & Sanger, D.D. (2012). Oral language competence, young speakers and the law. *Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 43(4), 496-506. doi:10.1044/0161-1461(2012/11-0065)
- Snow, P. C., Sanger, D. D., Caire, L. M., Eadie, P. A., & Dinslage, T. (2013). Improving communication outcomes for young offenders: a proposed response to intervention framework. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 50(1), 1-13. doi:10.1111/1460-6984.12117
- Snow, P. C., Woodward, M., Mathis, M., & Powell, M. B. (2016). Language functioning, mental health and alexithymia in incarcerated young offenders. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 18(1), 20-31. doi:10.3109/17549507.2015.1081291
- Snow, P., & Powell, M. (2012). Youth (in)justice: Oral language competence in early life and risk for engagement in antisocial behaviour in adolescence. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, 435, 1-6. <http://dro.deakin.edu.au/eserv/DU:30050415/powell-youthinjustice-2012.pdf>
- Snowling, M. J. (2013). Early identification and interventions for dyslexia: a contemporary view. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 13(1), 7-14. doi: 10.1111/j.1471-3802.2012.01262.x
- Spanoudis, G. (2016). Theory of mind and specific language impairment in school-age children. *Journal of Communication Disorders*, 61, 83-96. doi:10.1016/j.jcomdis.2016.04.003
- Spencer, S., Clegg, J., & Stackhouse, J. (2012). Language and disadvantage: a comparison of the language abilities of adolescents from two different socioeconomic areas. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 47(3), 274-284. doi: 10.1111/j.1460-6984.2011.00104.x
- St Clair, M. C., Pickles, A., Durkin, K., & Conti-Ramsden, G. (2011). A longitudinal study of behavioral, emotional and social difficulties in individuals with a history of specific language impairment (SLI). *Journal of Communication Disorders*, 44(2), 186-199. doi:10.1016/j.jcomdis.2010.09.004
- Starling, J., Munro, N., Togher, L., & Arciuli, J. (2012). Training secondary school teachers in instructional language modification techniques to support adolescents with language impairment: a randomized controlled trial. *Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 43, 474-495. doi: 10.1044/0161-1461(2012/11-0066)

- Statens institutionsstyrelse. (2017). *SiS i korthet 2017. En samling statistiska uppgifter om SiS* (SiS årliga statistik). Hämtad från <https://www.stat-inst.se/globalassets/arlig-statistik/2017-sis-i-korthet.pdf>
- Statens institutionsstyrelse. (2018). Vår verksamhet. Hämtad 27 februari 2019 från <https://www.stat-inst.se/var-verksamhet/>
- Statens institutionsstyrelse. (2017), Slutet ungdomsvård - LSU. Hämtad 14 mars 2019 från <https://www.stat-inst.se/var-verksamhet/slutet-ungdomsvard-lsu/>
- Svensson, I., Lundberg, I., & Jacobson, C. (2003). The nature of reading difficulties among inmates in juvenile institutions. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, *16*(7), 667-691. doi:10.1023/A:1025832815286
- Svensson, I., Fälth, L., & Persson, B. (2015). Reading level and the prevalence of a dyslexic profile among patients in a forensic psychiatric clinic. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, *26*(4), 532-550. doi:10.1080/14789949.2015.1037329
- Svensson, I., Lundberg, I., & Jacobson, C. (2001). The prevalence of reading and spelling difficulties among inmates of institutions for compulsory care of juvenile delinquents. *Dyslexia*, *7*, 62-76. doi:10.1002/dys.178
- Swagerman, S. C., Bergen, E. V., Dolan, C., de Geus, E. J. C., Koenis, M. M. G., Hulshoff Pol, H. E., & Boomsma, D. I. (2017). Genetic transmission of reading ability. *Brain and Language*, *172*, 3-8. doi:10.1016/j.bandl.2015.07.008
- Taylor, M. J., Charman, T., Robinson, E. B., Hayiou-Thomas, M. E., Happe, F., Dale, P. S., & Ronald, A. (2014). Language and traits of autism spectrum conditions: evidence of limited phenotypic and etiological overlap. *American Journal of Medical Genetics Part B: Neuropsychiatric Genetics*, *165B*(7), 587-595. doi:10.1002/ajmg.b.32262
- Viding, E., Spinath, F. M., Price, T. S., Bishop, D. V., Dale, P. S., & Plomin, R. (2004). Genetic and environmental influence on language impairment in 4-year-old same-sex and opposite-sex twins. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *45*(2), 315-325. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00223.x
- Willcutt, E. G. (2012). The prevalence of DSM-IV attention-deficit/hyperactivity disorder: a meta-analytic review. *Neurotherapeutics*, *9*(3), 490-499. doi:10.1007/s13311-012-0135-8
- Willcutt, E. G., Pennington, B. F., Olson, R. K., Chhabildas, N., Hulslander, J. (2005). Neuropsychological analyses of comorbidity between reading disability and attention deficit hyperactivity disorder: In search of the common deficit. *Developmental Neuropsychology*, *27*(1), 35-78. doi: 10.1207/s15326942dn2701_3
- Williams, D. L., Siegel, M., & Mazefsky, C. A. (2017). Problem behaviors in autism spectrum disorder: Association with verbal ability and adapting/coping skills. *Journal of Autism & Developmental Disorders*, *48*, 3668-3677. doi:10.1007/s10803-017-3179-0
- Winstanley, M., Webb, R. T., & Conti-Ramsden, G. (2019). Psycholinguistic and socioemotional characteristics of young offenders: Do language abilities and gender matter? *Legal and Criminological Psychology*. doi: 10.1111/lcrp.12150
- Young, S., Gudjonsson, G. H., Wells, J., Asherson, P., Theobald, D., Oliver, B., Mooney, A. (2009). Attention deficit hyperactivity disorder and critical incidents in a Scottish

prison population. *Personality and Individual Differences*, 46(3), 265-269.
doi:10.1016/j.paid.2008.10.003

Young, S., Gudjonsson, G., Misch, P., Collins, P., Carter, P., Redfern, J., & Goodwin, E. (2010). Prevalence of ADHD symptoms among youth in a secure facility: the consistency and accuracy of self- and informant-report ratings. *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 21(2), 238-246. doi:10.1080/14789940903311566

Bilaga 1- Enkät

Tack för att du deltar i vår studie om behovet av logopedisk kompetens på ungdomshem. Enkäten är inte ett kunskapstest. Så länge du svarar utifrån ditt perspektiv är alla svar bra, även om du bara svarar "jag vet inte" på varje fråga. Innan du börjar svara på enkätfrågorna, vänligen läs texten nedan om vad logopeder oftast arbetar med.

OBS: Du kan endast kryssa i ett alternativ i frågorna, om det inte uttryckligen står att du kan kryssa i flera svarsalternativ i frågan.

Vad gör en logoped?

Logopeder utreder, diagnostiserar och behandlar svårigheter gällande språk, tal, röst, kommunikation och sväljning. De diagnoser som logopeder främst arbetar med är språkstörningar, kommunikationssvårigheter, läs- och skrivsvårigheter (t.ex. dyslexi), dyskalkyli (matematiksvårigheter), talmotoriska störningar, stamning, röststörningar samt sväljningsproblem. Logopeder arbetar med barn, unga, vuxna och äldre personer som har medfödda eller förvärvade svårigheter.

1. Ditt yrke

- Lärare
 - Specialpedagog eller speciallärare
 - Behandlingspedagog
 - Behandlingsassistent
 - Psykolog
 - Kurator
 - Läkare
 - Sjuksköterska
 - Undersköterska
 - Präst
 - Föreståndare
 - Annat:
-

2. Vad arbetar du med på ungdomshemmet? (Det är möjligt att kryssa i flera svarsalternativ)

- Utredning
 - Behandling
 - Pedagogisk verksamhet
 - Annat:
-

3. Hur många års erfarenhet har du av att arbeta på ungdomshem?

- Mindre än 1 år

- 1-2 år
- 3-5 år
- 6-10 år
- 11-20 år
- Mer än 20 år

4. Har du under din tid som anställd på ett ungdomshem samarbetat med logoped? Om ja, hur ofta?

- Ja, dagligen
- Ja, flera gånger i veckan
- Ja, en gång i veckan
- Ja, en gång i månaden
- Ja, en eller några gånger per år
- Ja, någon enstaka gång
- Nej, aldrig

5. Vilken yrkesgrupp arbetar idag med språkliga och kommunikativa svårigheter där du arbetar?

6. Hur stor andel av de ungdomar du arbetar med just nu har enligt din uppfattning svårigheter med tal, språk, röst, kommunikation och/eller läs- och skrivproblem?

- 81-100%
- 61-80%
- 41-60%
- 21-40%
- 1-20%
- 0%
- Jag vet inte

7. Hur stor andel av de ungdomar du arbetar med just nu har konstaterad diagnos ADHD/ADD, autismspektrumstörning, och/eller intellektuell funktionsnedsättning?

- 81-100%
- 61-80%
- 41-60%
- 21-40%
- 1-20%
- 0%
- Jag vet inte

8. Hur stor andel av de ungdomar du arbetar med just nu har konstaterad diagnos språkstörning och/eller dyslexi?

- 81-100%
- 61-80%

- 41-60%
- 21-40%
- 1-20%
- 0%
- Jag vet inte

9. Vilka är de 1-2 vanligaste förklaringarna till kommunikationssvårigheter hos ungdomar på ungdomshem enligt din erfarenhet?

10. Används hjälpmedel såsom stavningsprogram, inläst skönlitteratur, inläst kurslitteratur och/eller talsyntes aktivt på ungdomshemmet där du arbetar för närvarande?

- Ja
- Det finns att tillgå men används mycket lite
- Nej
- Jag vet inte

11. Finns det ungdomar där du arbetar som är svåra att förstå när de talar?

- Ja
- Nej

Kommentar:

12. Händer det att du har svårt att utföra ditt arbete på grund av ungdomarnas eventuella språkliga och kommunikativa svårigheter?

- Ja
- Nej
- Jag vet inte

13. Har ni i er verksamhet behov av logopedisk kompetens inom något av nedan områden? (Det är möjligt att kryssa i flera svarsalternativ)

- Behandling
- Undervisningsstöd
- Utredning
- Handledning eller utbildning av personal
- Jag anser inte att verksamheten behöver logopedisk kompetens
- Annat:

14. Vilken slags kommunikation förekommer i de behandlingsinsatser som erbjuds på det ungdomshem där du arbetar? (Det är möjligt att kryssa i flera svarsalternativ)

- Enskilda samtal
- Samtal i grupp
- Rollspel

- Tecken som stöd eller bildkommunikation
- Annat
- Jag vet inte

15. Är det din uppfattning att ungdomarna oftast har förbättrat sin språkliga förmåga efter vistelsen på ungdomshemmet?

- Ja
- Nej
- Jag vet inte

16. Är det något du vill tillägga som vi inte har frågat om?

Bilaga 2 - Lagar

Lagar som reglerar placering av unga på ungdomshem

De lagar som reglerar placering av unga är enligt SiS (2017):

- *Lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga* (LVU, SFS 1990:52)
- *Lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård* (LSU, SFS 1998:603)
- *Lagen om vård av missbrukare i vissa fall* (LVM, SFS 1988:870)
- *Socialtjänstlagen* (SoL, SFS 2001:453)
- *Brottsbalken* (BrB).